

Una experiència PBL per a l'aprenentatge del dret

pel

□ GRUP D'INNOVACIÓ DOCENT "DIKASTEIA" (UB)

- Antoni Font Ribas
- Maria Asunción Gual Dalmau
- Rafael Guasch Martorell
- Lluís Caballol Angelats
- Isabel Tur Vilás
- Cristina Roy Pérez
- M^a del Carmen Buganza González
- Joan Ferré Falcón

I. Introducció

Es tracta d'oferir els resultats d'una experiència innovadora en l'aprenentatge del dret que utilitza una variant de la metodologia PBL en una facultat fortament massificada com és la de Dret de la UB.

El PBL (Problem Based Learning) és un mètode d'aprenentatge basat en problemes de la vida real. Aquest sistema se centra en la persona de l'estudiant com a individu i com a membre d'un grup.

En aquest sistema els problemes dirigeixen tot el procés. Són el vehicle que permet adquirir les habilitats necessàries per a l'aprenentatge. Els problemes que es presenten tenen més d'una solució. Els estudiants són els responsables de la seva pròpia educació i els professors assumeixen la funció de proveir els materials i de fer de guia per facilitar l'aprenentatge.

Els estudiants aprenen

- a resoldre problemes
- a aprendre sota la seva pròpia direcció i responsabilitat
- a treballar en equip
- a argumentar i a replicar
- a adquirir tècniques de lideratge
- a dominar tècniques de comunicació
- a millorar l'expressió oral i escrita
- a mesurar el propi coneixement
- a saber trobar els recursos adequats
- a raonar críticament

El procés de l'aprenentatge basat en problemes té tres fases o estadis

- a. Anàlisi del problema
- b. Preguntes i reflexió
- c. Formulació dels objectius de l'aprenentatge

I tot s'esdevé en el si d'un grup, del qual l'estudiant n'és membre actiu.

L'aprenentatge basat en problemes va ser introduït per primera vegada a la Facultat de Medicina de la Universitat de McMaster, a Hamilton (Canadà). A Europa hi ha moltes universitats que fan servir el PBL com a mètode d'ensenyament. La [Universitat de Maastricht](#) (Països Baixos) és pionera en aquest sentit i utilitza íntegrament el PBL en els plans d'estudis de les facultats de Dret, Economia, Psicologia, Humanitats i Ciències de la Salut des de l'any 1974.

L'experiència s'inicia el curs 2000-2001 en l'assignatura Dret Mercantil III (troncal, 6 crèdits) amb 131 alumnes, dividits en quatre grups de 30-35 alumnes, que treballen en equips de 5-6 persones. La docència de l'assignatura està prevista per al primer quadrimestre (setembre-gener) del curs i cada setmana hi ha una activitat programada, que correspon a cadascun dels temes que integren el curs, d'acord amb un calendari establert.

Per dur-la a terme hi ha dues trobades setmanals. Una sessió plenària amb tot el grup i una junta reduïda amb els portaveus de cada equip. L'experiència té el suport d'una potent eina informàtica com són els [dossiers electrònics](#), dissenyats per la Biblioteca de la UB i complementats amb un instrument multimèdia concebut, dissenyat i elaborat pel grup d'innovació.

L'experiència s'ha estès a les assignatures

- Dret mercantil I (troncal, 4,5 crèdits),
- Dret Mercantil II (troncal, 7,5 crèdits),
- Dret de l'empresa (troncal, 6 crèdits)
- Dret dels consumidors (optativa, 4,5 crèdits),
- Dret cooperatiu (optativa, 3 crèdits),
- Els drets d'exclusiva a la societat de la informació (lliure elecció, 3 crèdits),
- Competència i Mercat (tercer cicle, 3 crèdits).

II. Descripció del treball

1. Organització del curs

El curs s'organitza en grups d'uns 30 alumnes, dividits en equips de 5 o 6 persones. Cada setmana hi ha programada una activitat i els alumnes tenen previstes dues trobades setmanals. Una primera, on només assisteixen els portaveus de cada equip i on es fixen els objectius de l'aprenentatge i una sessió plenària on assisteixen els 30 alumnes del grup i on s'informa i es debaten els resultats a què ha arribat cada equip.

Cada equip té un nom que trien lliurement els seus membres i que els permet ser identificats com a col·lectiu. El nom facilita també la identificació de cada membre amb l'equip, contribuïnt a forjar una identitat col·lectiva. Això fa que es potenciïn les relacions de col·laboració al si del grup a fi de desenvolpar un treball d'equip i el cohesionin prou com per poder afrontar la rivalitat i la competència dels altres equips.

Des de la perspectiva de l'ensenyant s'ha introduït la idea de l'equip docent. Els grups d'alumnes no tenen un professor responsable de grup sinó un equip docent que intenta cobrir totes les necessitats dels alumnes. L'equip està compost de tres persones, dos professors més experts i un professor novell, la qual cosa permet integrar a aquest en un procés de formació. A l'aula hi són presents com a

mínim dos professors (un expert i un novell). El professor expert s'encarrega de dirigir el debat i atendre les consultes dels estudiants. El professor novell es dedica a tasques més administratives, com ara prendre nota de qui intervé, i de la relació directa amb els alumnes.

Com que la metodologia de l'aprenentatge es basa en el treball dels alumnes i no en la docència clàssica cal disposar d'una aula polivalent que permeti dur a terme totes les activitats programades.

2. La gestió docent

Podem distingir entre la gestió purament administrativa i la gestió que en podríem dir acadèmica. A fi de poder dur a terme aquestes tasques hem utilitzat una aplicació per a Appel Macintosh que du el nom d'Hypercard. El llenguatge de programació en Hypercard és relativament senzill i es pot dissenyar una eina ajustada a les necessitats de cada docent. Actualment hi ha una aplicació més evolucionada, tant per a Apple com per a PC i que utilitza el mateix llenguatge.

A. El contracte docent

Una peça important del sistema és el contracte docent, on es fixen els objectius del curs i els drets i els deures tant de l'equip docent com dels equips de treball i dels alumnes.

Tot seguit reproduïm el contracte utilitzat aquest curs amb els alumnes de l'assignatura Dret Mercantil I, els quals en disposaven d'una versió electrònica que servia de condicionat general per a aquells alumnes que emplenaven una fitxa també electrònica que es gestiona amb el programa esmentat abans.

MODEL DE CONTRACTE

A la ciutat de Barcelona el

REUNITS

d'una banda,

l'alumne/a Sr/a.

_____ amb
domicili a _____, carrer

_____, núm. _____ i DNI núm _____ e-
mail: _____

i de l'altra

el Professor Dr. Antoni Font i Ribas, Catedràtic de Dret Mercantil, Director del Departament de Dret Mercantil, Dret del Treball i de la Seguretat Social de la Universitat de Barcelona i responsable del grup d'innovació docent "Dikasteia" i dels estudis de PBL de Dret Mercantil I

MANIFESTEN

Que és d'interès comú de totes dues parts la implementació d'un nou sistema de docència amb la finalitat de millorar el rendiment, l'aprenentatge i l'avaluació dels coneixements, com també la renovació dels continguts i de la metodologia emprada en adquirir-los.

Que l'èxit d'aquest sistema depèn del compromís individual voluntàriament assumit de cadascuna de les parts contractants

Que amb aquesta finalitat totes dues parts decideixen subscriure aquest contracte d'acord amb els següents

PACTES

TÍTOL I Estructura del curs

Primer.- El curs s'estructura d'acord amb el calendari i el programa d'activitats que s'incorporen com a annex i que es pot localitzar al dossier electrònic de l'assignatura. Cada setmana es dedica a treballar un tema diferent.

Segon.- L'alumne té una trobada col·lectiva setmanal amb el professor d'una hora de durada i una tutoria també setmanal. Amb aquesta finalitat, s'hauran de constituir tants grups com calgui fins a un màxim de 3 i amb una participació màxima de 30 alumnes per grup. Els grups de 30 alumnes estaran dividits, al seu torn, en grups de 6 persones com a màxim, que hauran de designar un portaveu i un secretari amb caràcter rotatori. El portaveu s'ha de fer responsable cada vegada de la tasca del grup. El secretari ha d'aixecar acta de cada reunió del grup. Els portaveus i els secretaris dels grups són els qui han d'assistir a la tutoria setmanal.

Tercer.- Les tasques assignades s'han de realitzar col·lectivament. Cada grup de 6 persones haurà d'actuar sempre com un col·lectiu i l'avaluació també serà col·lectiva. L'avaluació individual es combina amb la col·lectiva en determinats casos que s'especifiquen més avall.

Quart.- Les activitats que hauran de desplegar els alumnes són:

- a) Lectures obligatòries.
- b) Resolució de casos pràctics.
- c) Contribució al fòrum de discussió.
- d) Comentaris de premsa, textos legals, doctrinals i/o jurisprudencials.
- e) Participació en els xats organitzats.
- f) Estudi dels textos legals, amb autocontrol individual.
- g) Preparació de ponències amb exposició oral.
- h) Projecció i comentari de vídeos. N'hi ha d'haver, com a mínim una.

Cinquè.- Totes les activitats del curs es realitzen mitjançant el suport d'un dossier electrònic. Les comunicacions entre professors i alumnes i el desenvolupament de les activitats programades tenen lloc a través de les eines informàtiques que posa a disposició aquest dossier. És requisit previ per poder seguir el curs el disposar d'una adreça de correu electrònic

TÍTOL II Obligacions del Professor

Primera.- El Professor es compromet a avaluar de manera permanent i continuada l'alumne que voluntàriament hagi volgut adscriure's a aquest grup i a exonerar-lo de l'avaluació final mitjançant un examen.

Segona.- El Professor es compromet a posar a l'abast de l'alumne els materials necessaris per a la preparació de les diferents tasques de què consta el curs, emprant per aquest fi de manera prioritària els instruments que proporcionen les tecnologies de la informació.

Tercera.- El Professor es compromet a tutoritzar l'aprenentatge de l'alumne, i a assessorar-lo tant de manera individual, com col·lectiva, en els horaris prèviament disposats amb aquesta finalitat i d'acord amb el programa d'activitats.

Quarta.- El Professor es compromet a facilitar la recuperació de l'alumne quan aquest no hagi superat l'avaluació, mitjançant la tutorització de determinades tasques que li han de ser assignades.

TÍTOL III Obligacions de l'alumne

Primera.- L'alumne es compromet a assistir a totes les activitats presencials programades.

Segona.- L'alumne es compromet a participar en totes les activitats programades, segons el calendari que s'incorpora com a annex i que es pot localitzar al dossier electrònic de l'assignatura i a la finestra del sumari del curs.

Tercera.- L'alumne es compromet a no prendre apunts, aès que els materials que necessita per a l'estudi els té al seu abast per endavant.

Quarta.- L'alumne es compromet a preparar per endavant les tasques assignades d'acord amb el calendari adjunt com a annex.

I com a prova de conformitat subscriuen el present contracte en el lloc i la data que han estat indicats al principi.

Signat: El professor

Signat: L'alumne

B. Les sessions de treball

Hi ha dos tipus de sessions de treball: el plenari i la junta de portaveus.

a. La junta de portaveus

Cada equip tria per a cada sessió un portaveu i un secretari diferents. La funció de la junta de portaveus és plantejar un debat sobre els objectius de l'estudi. L'activitat a desenvolupar els és presentada per sorpresa i sense preparació prèvia. Tots els portaveus han de treballar com si fossin un equip i debatre els problemes que siguin capaços d'identificar.

Els portaveus i els secretaris són els encarregats de transmetre els resultats del debat a la resta de companys de cada equip i per això cal que es reunixin tots plegats, discuteixin els temes, planifiquin la seva feina i dissenyin les seves estratègies d'estudi.

b. El plenari

La reunió de tots els equips en un sol grup constitueix el plenari. Al plenari hi assisteixen tots els grups amb el resultat del seu treball. Per aquest motiu, cada equip ha de presentar un informe escrit i el portaveu s'encarrega de defensar-lo oralment. La sessió es planifica habitualment com un debat amb una durada màxima de dues hores i interessa que el professor sigui capaç de promoure'l tot introduint preguntes directes i sobtades, forçant la contraargumentació, o qüestionant els arguments de fons. A mesura que els alumnes es van familiaritzant amb el sistema, la tasca del docent és cada cop

més limitada i el debat més espontani. Després de finalitzar el debat cada grup ha de confegir un esquema conceptual de les idees que s'han discutit durant la sessió.

C. Les tutories

L'experiència obtinguda amb les tutories ha estat diversa. El curs 2000-2001 les tutories es van programar com un complement de les sessions plenàries. Els portaveus que hi assistien havien de portar preparat un text que se'ls oferiria com a lectura que era comentada i treballada juntament amb el docent que feia de tutor durant una hora aproximadament.

Al curs 2001-2002 es va pensar que la junta de portaveus no podia ser una tutoria i que havia de tenir una altra funció. Per aquest motiu es va invertir l'ordre de les trobades. La junta de portaveus s'havia de fer abans del plenari si se li volia donar la funció d'una reunió per fixar els objectius de l'aprenentatge. Amb aquest nou plantejament es va pensar que la tutoria s'havia de fer després d'haver-se reunit la junta de portaveus, en l'instant que el portaveu i el secretari de cada grup es trobaven amb la resta dels seus companys. Com que aquesta segona reunió havia de servir fonamentalment per dissenyar les estratègies de l'aprenentatge, va semblar que la tasca de tutor la podia assumir perfectament un alumne del darrer curs de la llicenciatura.

Els estudiants, però, van entendre que aquesta reunió era inútil i així ho van fer palès a les enquestes.

Juntament amb aquesta tasca s'ha dut a terme també una tutoria més individualitzada en relació amb les activitats de simulació que requerien un assessorament més directe, sense el qual l'alumne no podia respondre a les demandes que se li feien.

També ha estat usual que els estudiants fessin consultes per correu electrònic. De fet s'ha intentat estimular aquesta via de comunicació i l'equip docent prenia tot sovint la iniciativa d'enviar un correu bé a tot el grup, bé a un equip determinat o a un alumne en particular. Els estudiants es mostraven sorpresos que el seu professor els enviés correus electrònics i això ens va fer pensar que podia ser un bon instrument d'estímul.

3. Les activitats

Hi ha dos tipus d'activitats, segons que s'hagin de fer individual o col·legiadament.

A. Individuals

a. Comentari d'un vídeo relacionat amb la matèria d'estudi

Al curs 2000-2001 es van projectar els vídeos "Plácido" de Berlanga (1961) i "Erin Brockovich" (2000), de Steven Soderbergh amb Julia Roberts (Oscar a la millor actriu) i Albert Finney.

La finalitat de la projecció és introduir als alumnes en la problemàtica dels títols-valors i apropar-los al llenguatge i a la terminologia que hauran d'utilitzar durant el curs, en el primer cas. En el segon cas, la pel·lícula mostra l'exercici d'una acció col·lectiva d'indemnització pels danys causats a una localitat de

California per contaminació dels pous de refrigeració d'una planta de producció de gas. Es tracta que els alumnes compreguin la dificultat que hi ha en l'exercici d'aquestes accions i d'introduir-los alhora en el tema de la responsabilitat civil empresarial.

En acabada la projecció es proposa als alumnes que facin un breu comentari escrit de la pel·lícula sobre la base d'unes qüestions que se'ls formula prèviament, com ara, ¿per què el protagonista de la pel·lícula està tan preocupat per pagar la lletra? o ¿no us sobta que l'acció de responsabilitat pugui acabar amb una transacció i no amb una condemna?

Al curs 2001-2002 es va projectar el video "La febre d'or" basat en la novel·la del mateix títol de Narcís Oller. La temàtica de la gravació és l'ascens i caiguda d'una nova classe social que empen la direcció d'un procés de centralització de la riquesa a través d'institucions típicament mercantils com són la banca i la borsa.

b. Recensió d'una o dues obres literàries que tenen relació amb la matèria d'estudi.

A l'assignatura Dret Mercantil I s'ha proposat la lectura de la novel·la de Santiago Rusiñol, *L'auca del senyor Esteve*. Els estudiants han de fer una recensió curta (d'un parell de fulls) i se'ls proposa que identifiquin les institucions mercantils que surten a la novel·la, com ara, la borsa o la fallida, mitjançant l'ajut del Codi de comerç. També se'ls proposa que facin una reflexió en relació amb el dos models d'organització empresarial (el descrit a la novel·la i l'actual) i la permanència de les mateixes normes i institucions més de cent anys després.

A l'assignatura Dret Mercantil III s'ha proposat la lectura de les obres

- d. *La Borsa*, de Max Weber
- e. *Història del Banc de Barcelona*, de F. Cabana

Es tracta, en aquest cas, que els alumnes coneguin els principis que regeixen aquestes dues institucions i les causes que les han abocat a crisis que han obligat a successives intervencions i regulacions del poder públic. Els alumnes han de fer una recensió curta en el sentit indicat.

B. Col·lectives

a. El cas pràctic

El cas pràctic consta de l'enunciat d'un supòsit i explicita els objectius que es pretenen assolir. Per facilitar la tasca de l'alumne el cas conté també un seguit de qüestions que orienten l'alumne en la preparació del tema que, després, ha de ser objecte de debat en una sessió presencial.

El cas es redacta en format HTML i conté enllaços als textos legals i al suport multimèdia als quals els alumnes poden accedir a través del dossier electrònic

Nunyes i Gambarro

La promotora immobiliària "Nunyes i Gambarro", S.L. concerta un contracte d'assegurança amb la companyia "La Confiança" per tal de cobrir els riscos derivats de la construcció d'una nau industrial a Granollers. Amb aquesta finalitat subscriu dues pòlisses d'assegurances, una primera anomenada "Tot risc de la construcció" i una altra de "[Responsabilitat civil de la construcció](#)". Com és habitual en aquests casos, les condicions generals de les pòlisses s'ocupen d'explicitar quin és [l'àmbit de la cobertura](#) mitjançant una tècnica coneguda com a d'"inclusió-exclusió", que suposa la descripció dels riscos inclosos i dels exclosos. En el capítol d'exclusions, les condicions generals exclouen tots aquells riscos derivats dels defectes dels materials com també els que poden seguir d'una defectuosa col·locació. Les condicions particulars de la pòlissa no fan cap esment específica aquesta qüestió.

Un cop acabada la construcció i entregada l'obra, l'adquirent denuncia l'alçament del paviment, la qual cosa obliga a la constructora a substituir-lo en la seva totalitat. Com que aquesta té subscript l'esmentat contracte d'assegurança, reclama a l'asseguradora la indemnització que li pertoca com a conseqüència de la producció del sinistre.

Dut a terme el peritatge a instàncies de l'asseguradora, aquest posa en evidència que el material empleat no era del tot adequat i que s'havia col·locat sense esperar el fraguat del ciment, com seria aconsellable, de manera que la companyia entén que no és procedent la indemnització. La constructora, en canvi, opina, que el fet és fortuit i que la causa de l'alçament del paviment va ser la climatologia variable de l'època en què es va fer, cosa que va impedir un resultat que hauria estat correcte en altres circumstàncies.

OBJECTIUS:

- Familiaritzar-se amb les nocions bàsiques del contracte d'assegurança, com ara, la [pòlissa](#), el [risc](#) i el [sinistre](#).
- Comprendre l'abast de les diferents modalitats de l'assegurança.
- Comprendre l'assegurança com a contracte de [bona fe](#) i sotmès a [condicionats generals](#) i particulars

QÜESTIONS

- Té dret la constructora "Nunyes i Gambarro" a reclamar la indemnització sobre la base que es tracta d'un contracte d'assegurança a tot risc? I sobre la base del contracte d'assegurança de responsabilitat civil?.
- Té dret l'asseguradora a negar la indemnització amb l'argument que el risc no quedava cobert per les condicions generals de la pòlissa?.
- Es pot emparar la constructora en les condicions particulars de la pòlissa, sobre la base que [l'exclusió del risc](#) no figurava en aquestes condicions?.
- Es pot entendre que la constructora, com a assegurada, és un ["consumidor"](#) o un "usuari"?

b. La visita "guiada"

En alguns casos, com ara l'estudi d'institucions o organitzacions complexes, com ara el Registre Mercantil, pot ser útil una "visita guiada". Aquesta activitat consisteix en fer una consulta telemàtica al Registre sobre una societat determinada, que escull cada equip. Es proposa als estudiants que redactin un informe sobre la societat estudiada, que comenti els aspectes més importants del full registral, com ara, inscripcions, notes marginals, càrrecs vigents, dipòsit de llibres, etc. A continuació es fa una visita al Registre Mercantil seguint el recorregut que fa el document per la oficina, des de la presentació fins la qualificació. Per això hem comptat amb la col·laboració del Registrador Mercantil de Barcelona, Sr. Ignacio Garmendia, la qual agraïm sincerament.

c. Les simulacions

Hi ha dos tipus de simulacions que s'han dut a terme. La primera consisteix en la simulació de la negociació d'un contracte. Es fan parelles amb els diferents equips i a cadascun li és assignat el rol d'una part contractual d'acord amb un esquema com el següent:

GRUP FF6	GRUP ENDOSO	Compravenda a terminis de béns mobles o, alternativament, contracte de leasing	FF6: Venedor ENDOSO: Comprador
GRUP WECHSEL	GRUP @	Merchandising	WECHSEL: Club de futbol @: Comercialitzador de productes amb imatge del club
GRUP PROTEST	GRUP EL RACÓ	Creació publicitària	PROTEST: Agència de publicitat EL RACÓ: Creatiu publicitari

Els equips negocien el contracte i, en acabat, informen oralment al grup sobre l'operació que han projectat, les dificultats que han tingut en la negociació i la fórmula jurídica que han escollit. Han de fer còpies dels contractes negociats per als altres equips.

El segon tipus de simulació és un judici. Es tracta d'una activitat voluntària i degut a la gran demanda, s'ha d'ampliar molt el nombre de les persones que hi intervenen. S'hi preveu un tribunal amb tres o cinc magistrats i tants demandants com demandats sigui possible, amb els procuradors respectius. Cada magistrat disposa d'un secretari i per donar cabuda a més gent s'hi preveu un jurat que ha d'emetre un dictamen. Durant el curs s'improvisa una oficina judicial que va tramitant la fase escrita del procediment i la darrera setmana es fa la vista oral. Les dues que s'han fet han tingut lloc a l'Escola Judicial i hem comptat també amb la col·laboració de l'Il·lustre Col·legi

d'Advocats de Barcelona que ens ha prestat les togues dels advocats. Les togues de magistrat les ha posat l'Escola Judicial. A totes dues institucions agraïm la seva col·laboració.

El curs 2000-2001 es va fer la simulació d'un judici canviari sobre la base d'un cas en què els alumnes que hi participaven hi sortien directament designats amb el rol que cadascú havia d'assumir.

El diari "El Periódico" va publicar la notícia amb una fotografia el dia 22 de desembre de 2000.

La revista "Gaceta Universitaria" de 8 de gener de 2001 també en feia una ressenya.

El Diari "Cinco Días" de 5 de gener de 2001 i la revista "Abogado XXI" publicaren també sengles reportatges.

El curs 2001-2002 es va fer la simulació d'unes mesures cautelars en un conflicte entre signes distintius i noms de domini.

Cas simulació

José María Arranz i Josep Pinyol són els titulars d'un negoci de perruqueria que distingeixen amb el nom José Mari. En el seu establiment també venen articles relacionats amb la seva activitat. El producte que té més sortida és un perfum per a homes que comercialitzen amb el nom josemari. Per motius que no fan el cas, els dos cotitulars es separen i acorden que José María Arranz continuaria explotant el negoci amb el mateix nom que feien servir anteriorment i que Josep Pinyol comercialitzaria pel seu compte el perfum que oferien amb el nom josemari.

La comercialització d'aquest perfum té molt èxit entre el públic en general i aviat esdevé un signe molt conegut i reputat. El negoci del Sr. José María Arranz, després d'emprendre una etapa de forta

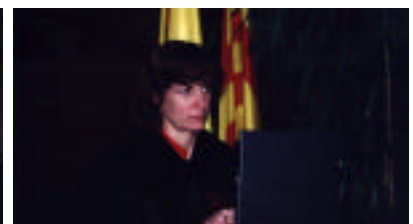
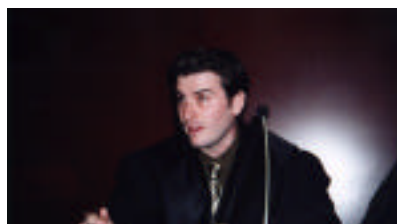
expansió, que el mena a obrir més locals, i que li atorga un cert prestigi i renom, fa unes inversions molt desafortunades que l'obliguen a tancar botigues i deixar reduït el negoci a la seva explotació original. En canvi, el negoci del Sr. Pinyol continua creixent i per tal de dur a terme una explotació racional constitueix el dia 2 de gener de 2000 la societat unipersonal "josemari, s.a." amb la finalitat d'atorgar franquícies a tercers que designa amb el nom "josemari", la qual cosa li dona, encara, més notorietat.

Davant de la precarietat en què es troba, el Sr. Arranz fa cas dels consells que li dona un amic seu informàtic i es proposa d'obrir una galeria comercial per a la venda dels productes que ofereix a la seva perruqueria a través d'internet. Amb aquesta finalitat constitueix el dia 19 de març de 2000 la societat "José-Mari, S.L.", i el mateix dia sol·licita a Caminalia, entitat encarregada de tramitar el registre de noms de domini, el nom "jose-mari.es", el qual li és assignat per l'entitat que gestiona el registre del domini .es, l'ens públic Red Técnica Española de Televisión. Amb tot, però, el projecte s'endarrereix, i en accedir a la pàgina web que hauria de servir d'entrada a la galeria comercial, hi apareix un rètol que indica que és "en construcció".

Per la seva banda, el Sr. Pinyol, que vol ampliar el seu negoci a través de la venda per internet, sol·licita amb posterioritat a la mateixa entitat l'assignació del nom de domini "josemari.es", sol·licitud que li és denegada, tot aduint la identitat entre el nom de domini "jose-mari.es" i el sol·licitat.

El Sr. Pinyol vol presentar una demanda per aconseguir que el Sr. Arranz deixi d'utilitzar el nom i, posteriorment, pugui obtenir-lo ell. Per assegurar l'efectivitat de la sentència que es pugui dictar vol sol·licitar, abans de presentar la demanda, que s'adoptin mesures cautelars.

[Consultar l'Ordre de 21 de març de 2000](#)

[Modificar el dossier](#)[Els meus dossiers](#)[Crear un dossier nou](#)[Exercicis en línia](#)[Dades personals i
contrasenya](#)[Tancar la sessió \[afont\]](#)[Índex general de dossiers](#)[Dossiers més actius](#)[Opineu sobre els dossiers
electrònics](#)[Ajuda](#)

Dret Mercantil I (Dret) [ECTS]

Avis del professor posat el dia 1/02/2002 18:15:34

QUALIFICACIONS

Les qualificacions definitives del curs les podeu trobar a la carpeta "AVALUACIONS"

Professorat:[María Asunción Gual Dalmau](#)[Antoni Font Ribas](#)[Cristina Roy Pérez](#)**Informació adicional:**

SOPAR

Està previst de fer un sopar el dijous 21 de febrer. Oportunament es comunicarà el lloc i l'hora. Per a més informació us podeu posar en contacte amb Miguel Ángel González Leiva, que s'encarrega de l'organització. Esperem la vostra assistència.

[[Anar al fòrum](#) (209 contribucions, l'última de: 20/12/2001 14:03:40)]

[[Obrir totes les carpetes](#)] [[Enviar fitxers als professors](#)]

Descripció	Format	Mida	Posat el dia
RESULTATS ENQUESTA	Pdf	31 Kb	21/12/2001
BIBLIOGRAFIA RECOMANADA	Htm	4 Kb	27/12/2000
CONSULTES ON-LINE	Web		12/07/2001
FITXA DE L'ALUMNE	Htm	6 Kb	11/09/2001
CALENDARI	Htm	3 Kb	17/10/2001
CONTRACTE DOCENT	Htm	10 Kb	11/09/2001
BASE DE DADES SOBRE PROPIETAT INDUSTRIAL	Web		13/09/2001

 Avaluacions Carpeta-guia Casos pràctics Exercicis d'autoavaluació **Temes d'actualitat (és broma)** Enllaços **Legislació** Simulació judici Documentació Revista de premsa

[Visors de documents](#) (MSWord, PDF, MP3, etc.)

4. Els instruments

Els instruments que els estudiants utilitzen per fer l'aprenentatge són, d'una banda els tradicionals, basats en l'estudi d'una bibliografia seleccionada i accessible (manuals, articles curts de revista), i de l'altra, els que són accessibles per vies telemàtiques. En aquest sentit cal destacar els següents:

A. El dossier electrònic

És una eina molt potent dissenyada per la Biblioteca de la UB que permet a cada professor adaptar-la a les seves necessitats. Com a utilitats fixes que s'han utilitzat podem destacar les següents:

a. El fòrum de debat.

La participació podia ser individual o col·lectiva. Es tractava de discutir un tema d'actualitat per contextualitzar l'aprenentatge. Per facilitar el debat, l'equip docent preparava una "Revista de Premsa" amb retalls de comentaris i informacions periodístiques que eren accessibles electrònicament.

Amb data 30 de maig de 2002 els fòrums de les assignatures Dret Mercantil I i Dret dels consumidors (totes dues quadrimestrals) estaven entre la llista dels 30 més actius amb 209 i 158 aportacions, respectivament.

Com a tema de debat al fòrum, us proposo el dels medicaments genèrics i les patents que n'impedeixen la fabricació. El tema és d'actualitat perquè la OMC està negociant una solució. A fi de facilitar la tasca us adjunto un article aparegut diumenge a la premsa. Espero que us agradi el tema i que el debat sigui profitós.

Los países pobres quieren producir genéricos, pero no tienen los medios técnicos para hacerlo
La industria teme que al conceder las licencias se pierda el control sobre la distribución

PROPIEDAD INTELECTUAL

Sin plata para medicamentos

Las farmacéuticas defienden sus patentes ante las reclamaciones de los países pobres

La Vanguardia - - 03.30 horas - 11/11/2001

Piergiorgio M. Sandri

La investigación farmacéutica depende de las patentes, pero los países menos avanzados necesitan las medicinas a precios reducidos

AP

La libertad de mercado te permite aceptar los precios que te imponen", apunta con cierta ironía el escritor uruguayo Eduardo Galeano. La frase resume a la perfección la controversia que enfrenta los laboratorios farmacéuticos con los países en vías de desarrollo, en la cumbre de la OMC en Doha este fin de semana.

La cuestión de la protección de los derechos de propiedad intelectual de los medicamentos en los últimos días ha vuelto a ser de actualidad, después de que la Administración Bush pidiera a la Bayer, la empresa productora del Cipro (los antibióticos contra el ántrax), un descuento en el precio de las pastillas, para distribuir el producto en cantidades masivas a toda la población. "EE.UU. de esta

manera se ha convertido en nuestro aliado”, decían fuentes del Ministerio de Sanidad brasileño. “El caso del Cipro ha puesto en peligro los fundamentos de la propiedad intelectual de la industria”, se quejaba el presidente de una farmacéutica.

En realidad, lo ocurrido con la Bayer tiene su respuesta en los acuerdos sobre la propiedad intelectual que se firmaron en la anterior ronda de negociación de la OMC, conocidos también como Trips. En este cuerpo normativo se hace referencia a que en “casos de emergencia”, se puede recurrir a “licencias obligatorias”, para que las farmacéuticas concedan a los países en donde se verifiquen estas circunstancias la posibilidad de comercializar o producir los medicamentos necesarios, lo que permite “superar” los derechos de exclusiva que pertenecen al titular de la patente y que tienen una duración de veinte años.

Recientemente, los países en vías de desarrollo y en particular Sudáfrica alegaron que la enfermedad del sida constituye una auténtica emergencia (se calcula que el 10% de la población está infectada por el virus HIV) y reclamaron a las farmacéuticas que le facilitaran estas medicinas, que normalmente se comercializan a precios elevados. Después de una larga controversia, al final las empresas alcanzaron un acuerdo para conceder voluntariamente las licencias y controlar así la calidad del producto y de la distribución. A cambio, los países en vías de desarrollo deben un precio simbólico. En la práctica, se trata de aplicar un descuento a medicinas que resultarían de otra manera muy costosas.

Sin embargo, muchos de estos países no tienen las estructuras sanitarias suficientes para su fabricación y ni siquiera para su suministro. Por ejemplo, los medicamentos contra el sida, sostienen los expertos, tienen que ser suministrados “ad personam”. Y hay que tener médicos que sepan hacerlo, lo que no es siempre el caso.

Pero el punto más conflictivo es que las farmacéuticas tienen miedo a conceder las licencias, a causa del efecto perverso provocado por el mecanismo del llamado “comercio paralelo”. El riesgo consiste en que una vez que se introduzcan (a un menor coste) bajo licencia los medicamentos en los mercados más necesitados, luego los países beneficiados vuelvan a comercializar a su vez estos mismos productos a precios competitivos, aprovechándose del descuento conseguido.

José Garnateo, ingeniero químico del bufete Clarke, Modet & Co., explica que, para evitarlo, “estos países tienen que adoptar los acuerdos Trips en su legislación”. Pero a pesar de tener una prórroga para su introducción, muchos no tienen interés en su implantación. En efecto, dotarse de una legislación de propiedad intelectual, por un lado, representa un coste (también en infraestructuras). Por el otro, muchos temen que esto pueda repercutirse sobre los precios. Se calcula que unos sesenta países en el mundo no tienen ninguna protección de patentes, lo que permite la libre circulación y producción de los medicamentos genéricos.

Con este cuadro, los márgenes de negociación de la reforma de los Trips en Doha son escasos. Humberto Arnes, director general de Farmaindustria, explica que las farmacéuticas quieren “mantener el statu quo”. En su opinión, “la propiedad intelectual no impide el acceso, sólo protege la innovación”. Es más, ayuda a que todos se beneficien de los productos, porque permite la creación de nuevos”, añade. De la misma manera, un consultor de la patronal del sector aseguraba a este diario que por mucho que se llegue a negociar, “no se puede ceder sobre el principio de la patentabilidad”. Esto significa, en síntesis, que “las medicinas se las podemos regalar, pero no podemos dejar que se copien sin autorización”.

Estas posturas no coinciden con las de los países menos avanzados, que reclaman, en sus propuestas, el reconocimiento de que “no hay nada que impide a los estados tomar medidas de salud pública”. Un experto internacional de la materia admitía que “los acuerdos Trips fueron desequilibrados por los países más ricos, que tenían el poder”. El problema, advirtió, “es que se termine por criticar la propiedad intelectual en sí misma”. De hecho, los países más pobres dicen que lo que impide la investigación no es la falta de patentes, sino la falta de interés comercial en sanar enfermedades olvidadas o “poco rentables”.

Este conflicto reproduce una vez más el enfrentamiento geopolítico entre las sociedades occidentales y el resto de los países. En este sentido, prestigiosos autores científicos procedentes de los países

emergentes, como Biswait Dhar y Nirabjan Rao, creen que “todo esto afecta-rá al proceso de difusión de la tecnología, en el campo de los flujos entre el Norte, dueño de las patentes, y el Sur”.

[Domingo, 11 de noviembre de 2001]

b. El xat

El xat es va concebre com espai per intercanviar informació entre els alumnes i com a tribuna per presentar algun especialista al qual els estudiants podien fer preguntes.

L'avantatge del xat és l'anonimat. L'estudiant pot fer preguntes sense por de fer el ridícul i es poden fer preguntes provocadores anònimes per animar el debat.

Amb tot, no ha funcionat correctament, tot i que estem convençuts que és una eina eficaç

c. Els exercicis en línia

Estan dissenyats com a instrument d'autoavaluació, però s'han utilitzat també com a instrument d'aprenentatge. Cada grup havia d'enviar cada setmana la seva pregunta d'autoavaluació, que es penjava al dossier.

Llicències

Cal tenir en compte que a més de les quatre alternatives tradicionals la pregunta conté tres respostes implícites que l'alumne ha de ponderar

Atenció: La sessió caduca al cap de 20 minuts des de l'última petició al servidor. Si necessites més temps per contestar totes les preguntes, fes clic al botó "Desar i continuar" de tant en tant.

1. Com a regla general, el titular d'una llicència no exclusiva

a) La pregunta està mal formulada o és inconsistent

[No, la pregunta no està mal formulada. "Com a regla general" significa, "si no hi ha un pacte especial", és a dir, si no s'ha pactat res especial.]

b) Cap de les respostes no és correcta

[Fals. Podria donar-se aquest cas lògicament, però la solució que és més ajustada al sentit comú és la que el llicenciatari no pugui modificar lliurement la posició contractual sense el consentiment del llicenciant.]

c) Totes les respostes són correctes

[Fals, ja es veu que no, perquè seria contradictori]

d) Pot concedir subllicències, si l'autoritza el Registre de la Propietat Industrial

[El règim de negociació de les llicències contractuals és lliure. La intervenció del Registre significaria una interferència exorbitant en les relacions entre particulars.]

e) No pot concedir subllicències, però pot cedir la seva llicència, si ho comunica al llicenciant

[No, la cessió d'un contracte comporta la cessió de la posició creditora i per això cal el consentiment del creditor.]

f) Pot concedir llicències, sempre que no siguin exclusives

[No pot, perquè no està autoritzat.]

g) No pot concedir sublicències
[Igual que l'arrendament, on l'arrendatari no pot subarrendar si no està facultat, el llicenciatari no pot atorgar sublicències.]

B. Les bases de dades

Les activitats consistents en el treball sobre casos pràctics tenen com a objectiu fomentar les habilitats dels estudiants en relació amb l'argumentació i la contrargumentació. Per això és important que coneguin la tècnica de recerca en bases de dades de jurisprudència per tal de recolzar les seves opinions en les argumentacions jurisprudencials.

La subscripció per part de la Biblioteca de la Universitat de Barcelona a bases de dades on-line i DVD permet proporcionar a l'alumne un valuós instrument cara a la preparació dels casos que els són sotmesos a la seva consideració.

En tots els casos s'ha demanat als alumnes que recolzin el seu raonament en arguments proporcionats per la jurisprudència. Les bases de dades fomenten l'interès per la recerca d'arguments i ensinistren l'alumne en la preparació d'una bona bateria argumental.

C. El suport multimèdia

L'equip docent ha elaborat un suport en html i javascript que té la funció d'un reader avançat. El multimèdia conté la programació setmanal. Mitjançant un vlncl s'accedeix a una pàgina on s'indiquen les tasques que cal fer, els materials que poden utilitzar i la bibliografia. L'accés a les tasques, materials i altres recurs es fa electrònicament. Els estudiants tenen també accés a un esquema sistemàtic que és més que un "programa" i menys que uns "apunts". L'esquema conté enllaços amb els preceptes legals i té finestres de text ocult que permeten ampliar la informació que es visualitza en un primer moment.

SUMARI	
Calendari	L'empresa
1. Sessió 1a (25 set.)	<u>Dies 8 i 9 d'octubre de 2001</u>
2. Sessió 2a (1-2 oct.)	
3. Sessió 3a (8-9 oct.)	
4. Sessió 4a (15-16 oct.)	1. Esquema
5. Sessió 5a (22-23 oct.)	2. Lectures recomanades
6. Sessió 6a (29-30 oct.)	3. Tasques
7. Sessió 7a (5-6 nov.)	4. Materials
8. Sessió 8a (12-13 nov.)	
9. Sessió 9a (19-20 nov.)	
10. Sessió 10a (26-27 nov.)	
11. Sessió 11a (3-4 des.)	
12. Sessió 12a (10-11 des.)	
13. Sessió 13a (17-18 des.)	
	© 2001 by Antoni Font - Última revisió:30/09/2001 - dossier: multimèdia 3

5. L'avaluació.

A. Avaluació dels alumnes

L'avaluació dels alumnes és sempre una tasca molt complexa. Hi ha hagut dos línies d'avaluació confloents: l'avaluació col·lectiva (per equips) i l'avaluació individual (de les persones que integren l'equip) Val a dir que en un sistema com aquest s'ha suprimit totalment qualsevol mena d'examen com a instrument d'avaluació. S'ha assajat un sistema d'avaluació continuada amb publicació setmanal dels resultats, la qual cosa funciona com a poderós incentiu per a l'estudi. Això no obstant, estem considerant la possibilitat d'introduir algun tipus de prova curta, puntual i imprevista, però no tant com a instrument d'avaluació per part del professor, sinó d'autoavaluació de l'alumne.

1. Avaluació individual

S'avaluen:

- a. L'actuació dels portaveus, tant en la junta com en la sessió plenària
- b. La feina dels secretaris (redacció d'una acta de les reunions de l'equip i notes per a la confecció de l'esquema conceptual)
- c. Els informes escrits
- d. Les recensions
- e. Els comentaris
- f. La participació individual en els fòrums de discussió
- g. Els qüestionaris per als exercicis en línia

Inicialment s'atorgava la mateixa importància a cada ítem, però després hem optat per una valoració ponderada. Es puntuava únicament de 0 a 3 (0 = suspens, 1= aprovat, 2= notable, i 3= excel·lent. El curs vinent serà de 0 a 4 = honor) i la puntuació es va introduint desglossada en un full de càlcul que es publica setmanalment en el dossier electrònic. S'ha pogut comprovar que el coneixement setmanal de l'avaluació feta per l'equip docent actuava també com a estímul per a l'aprenentatge. Els alumnes ho han entès així i n'han denunciat els retards a les enquestes com a un defecte d'organització.

2. Avaluació col·lectiva

Les activitats col·lectives (com ara simulacions de negociació, informes d'equip a les sessions plenàries, etc.) són avaluades col·lectivament. Com a pauta d'avaluació s'ha triat la col·lectiva, per davant de la individual.

Què s'ha avaluat

- L'actitud del grup en relació amb la resolució del problema
- Les habilitats en l'argumentació
- El treball en equip
- La quantitat i la qualitat de materials emprats en la preparació
- La prolixitat i la coherència dels arguments

Com s'ha avaluat

S'atorga una qualificació idèntica a tots els membres de l'equip. Si algun membre de l'equip no assisteix a la reunió sense justificació la qualificació que li escau és de 0 punts. Ates l'estret marge de qualificació d'1 a 4, un 0 suposa una penalització important que tracta de dissuadir conductes oportunistes.

El curs 2000-2001 es va fer intentar fer una experiència d'autoavaluació, perquè es pensava que podia esdevenir un bon instrument d'aprenentatge. Els treballs eren llegits per l'equip docent i retornats als estudiants amb comentaris. Els alumnes havien de reexaminar el què havien fet i contrastar-ho amb els comentaris que els havia fet l'equip docent i havien de justificar la seva autoavaluació amb l'exposició dels criteris que havien utilitzat per arribar a la conclusió corresponent. L'experiència no fou gaire satisfactòria perquè els diferents equips es posaven d'acord entre ells per posar-se la mateixa qualificació. Tampoc sabien justificar la qualificació que s'havien autoatorgat ni els criteris que havien fet servir. El present no hem dut a terme cap experiència sobre aquest tema.

Quins n'han estat els instruments

El dossier.

Cada equip havia de confeccionar un dossier amb els materials utilitzats per a preparar l'activitat corresponent, les notes que havien redactat i qualsevol altra cosa que consideressin útil incorporar (com ara reproducció de notes de premsa, exemplars de documents, normes difícils de trobar pel seu rang, poc conegudes o que impliquen una recerca).

L'esquema conceptual

L'esquema conceptual elaborat per l'equip era també objecte d'avaluació.

En l'assignatura "Els drets d'exclusiva a la societat de la informació la professora **Carmenhu Buganza** ha dut a terme una original i innovadora experiència d'avaluació consistent en la participació dels alumnes en una autoavaluació continuada.

En un sistema d'aprenentatge a través de la resolució de casos pràctics, tant el professor com els alumnes han de tenir clar què és el que cal aprendre, quines habilitats es pretenen desenvolupar i quins són els mitjans per a arribar-hi. Aquest sistema d'ensenyament, exigeix noves formes d'avaluació, i en aquesta línia és molt positiu que l'alumne participi en la seva pròpia avaluació.

En cada cas es proposen alguns objectius que cal assolir. Alguns són relatius a conceptes d'aprenentatge i uns altres corresponen a habilitats que han de desenvolupar i que són diverses.

El professor presenta el cas als alumnes per la xarxa a través d'un suport electrònic, iniciant així la unitat o tema d'estudi i defineix al mateix temps els objectius. Durant tota la setmana resta obert un fòrum virtual on els alumnes i el professor es mantenen en contacte. L'avantatge d'aquesta eina és la que tots -alumnes i professor- participen en les qüestions que es van suscitant per a la resolució dels casos pràctics.

En la sessió presencial, el grup aporta la resolució del cas pràctic, el qual és presentat oralment pels alumnes. Durant aquesta sessió es treballen els conceptes, es valoren les diferents solucions possibles que han estat aportades pels alumnes i es resolen els dubtes o problemes plantejats.

La tasca del professor consisteix a proposar un model de resposta al cas pràctic que publica en un suport electrònic, però al seu torn ha de ser capaç de valorar totes les propostes aportades pels alumnes, perquè al final de la sessió sigui possible presentar unes conclusions que determinin si s'han assolit els objectius i en quina mesura. Posteriorment, els alumnes disposen d'uns minuts per a valorar el seu propi treball, fer aclariments o correccions en les seves propostes inicials i finalment han d'avaluar la pràctica atorgant-li la qualificació que creuen justa abans de lliurar-la al professor per a la revisió.

D'aquesta manera, la autoavaluació es va elaborant durant el curs de forma continuada, el que permetrà a l'alumne familiaritzar-se amb el sistema, perquè al final sigui capaç de fer un balanç que reflecteixi si s'han assolit els objectius del curs i en quina mesura. (Veure exemple d'autoavaluació).

Aquest sistema de autoavaluació té la finalitat de comprometre a l'alumne en el seu propi resultat, fer-lo participar activament en l'elaboració de la seva qualificació. Es pretén aconseguir així una avaluació eficaç: objectiva, real i transparent.

Quan l'alumne participa en l'elaboració de la seva pròpia qualificació, pren consciència del que significa arribar als objectius del curs, es troba obligat a fer un balanç de les seves activitats, de la seva resposta enfront del curs per a arribar a determinar si es van assolir els objectius proposats i en quina mesura.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

Primero: actividades propuestas durante el curso y trabajos realizados

Actividades

Alumno	Participación en el grupo	Participación en clase	Actividades propuestas durante el curso	Iniciativa	Total

Trabajos

Alumno y grupo al que pertenece	Nota

Pautas para evaluar las actividades:
El valor máximo asignado a cada una de las diversas actividades es de 2.5 y el mínimo 0.
Puntuar de acuerdo con la participación en cada una de ellas tomando en cuenta si se ha participado en el chat, forum, sesión informativa de búsqueda de materiales, etc.

Segundo: objetivos del curso

1. Herramientas básicas		2. Contenido del curso			3. Materiales	4. Total
Búsqueda de materiales	Recursos técnicos	Conceptos básicos	Análisis de los problemas	Estrategia propuesta	Bibliografía, Links, etc.	

Analizar si se alcanzaron los objetivos del curso y en que medida:

- El primer apartado trata de evaluar las habilidades desarrolladas en función de las herramientas básicas que propone el curso, por ejemplo, encontrar materiales en Internet y saber utilizar los recursos técnicos: forum, e-mails, envío de ficheros al profesor, etc. EL VALOR ASIGNADO ES DE 0 A 1.5. por cada apartado.
- El segundo apartado debe calificar los contenidos del curso en función de tres criterios:
 - si los conceptos analizados son claros y en que medida,
 - si han sido capaces de detectar las infracciones y problemas planteados, por ejemplo, saber distinguir entre infracción o libre utilización.
 - Y finalmente, deben evaluar en que medida son capaces de detectar las posibilidades de defensa de cada caso concreto y las propuestas de solución a los conflictos planteados. Análisis objetivo del caso, pero defendiendo a una de las partes del conflicto. EL VALOR ASIGNADO ES DE 0 A 1.5, por cada apartado.
- Otro de los objetivos generales del curso es la utilización de materiales. En este punto deben evaluar si los materiales propuestos durante el curso, tanto de forma general como especial han sido suficientes para encontrar solución a los problemas planteados. En que medida la aplicación de los materiales ha sido útil para la resolución de los casos. EL VALOR ASIGNADO ES DE 0 A 2.5.

Tercero: expectativas propias

Contenido	Habilidades	Conocimientos	Utilidad	Total

TOTAL OBTENIDO

ALUMNO	NOTA

Equivalencias

0-5.9	suspense
6-7.9	aprobado
8-8.9	notable
9-9.5	excelente
9.6-10	matrícula de honor

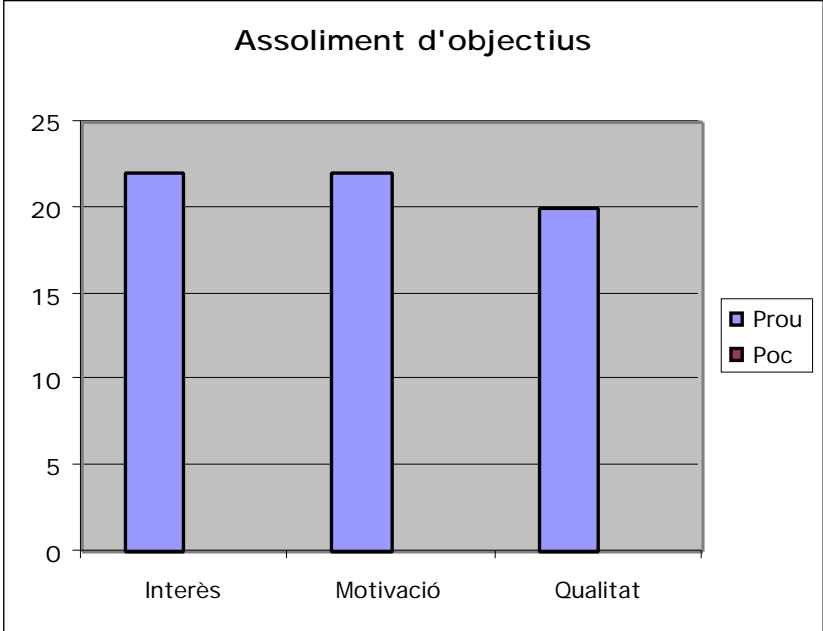
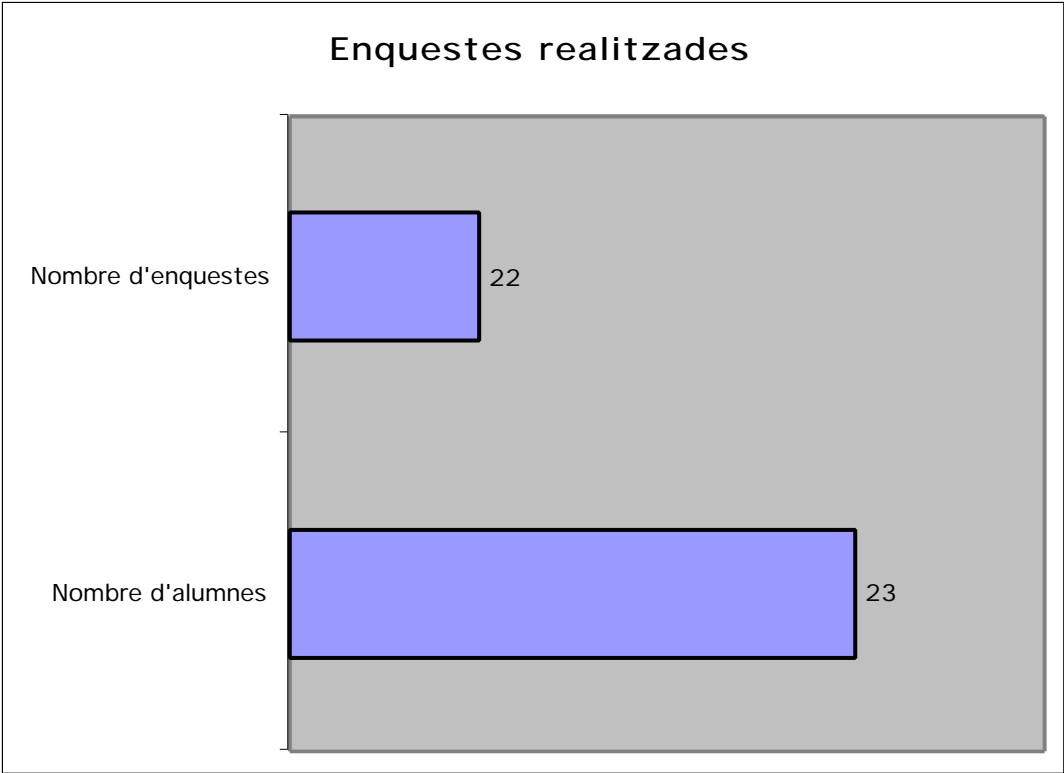
Determinar en que medida se han cubiertos sus propias expectativas:

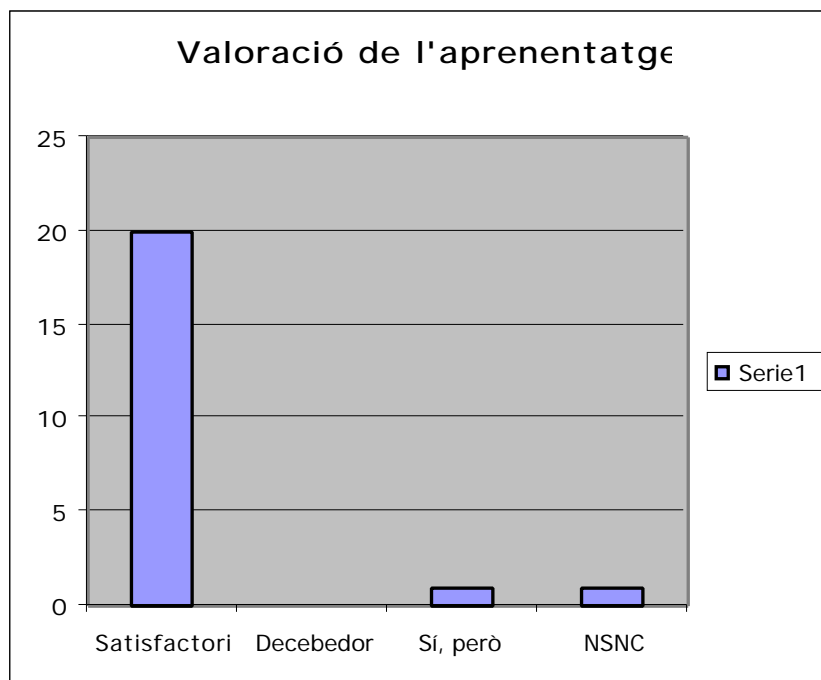
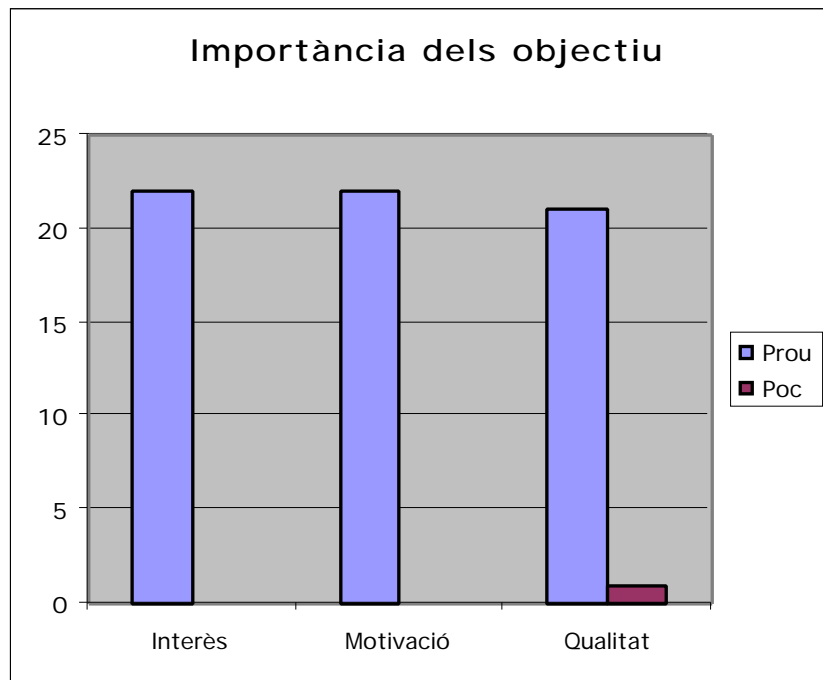
- A. respecto de los contenidos del curso. Valor asignado de 0 - 2.5
- B. en función de las habilidades que han desarrollado durante el curso. Valor asignado de 0 a 2.5
- C. los conocimientos que han adquirido. Valor asignado de 0 a 2.5
- D. Y finalmente, la utilidad que puede representar para su vida profesional. Valor asignado de 0 a 2.5

B. Avaluació del sistema

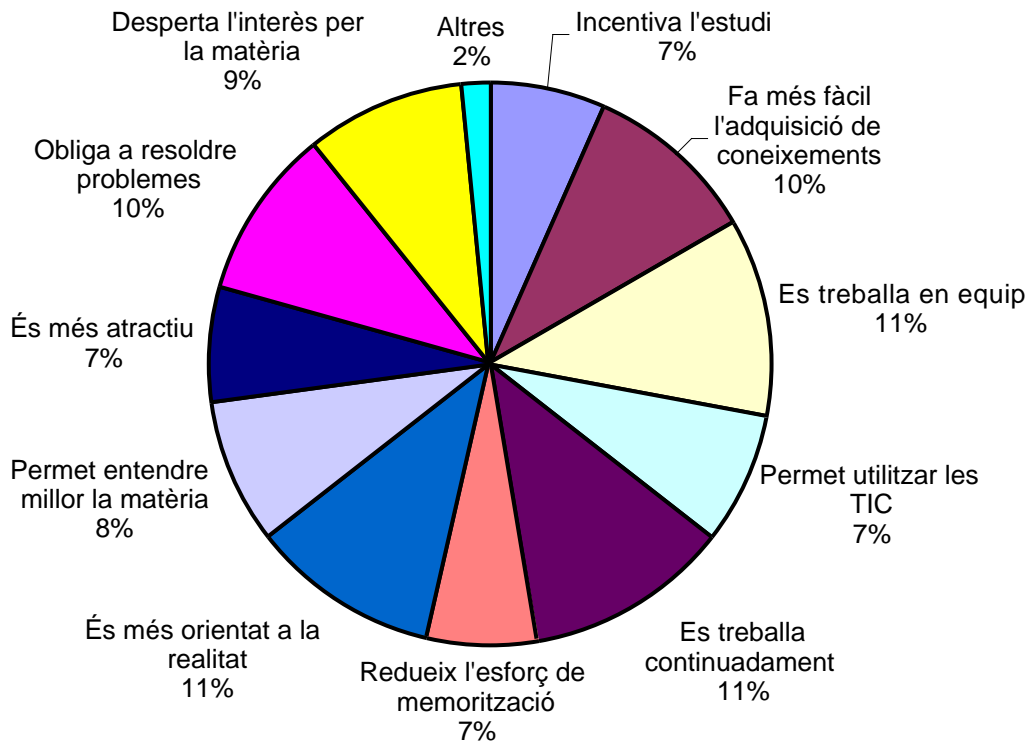
1. Enquesta.

S'ha redactat una enquesta anònima d'opinió entre els alumnes. Val a dir que el resultat és altament satisfactori. El grau de satisfacció entre els alumnes es situa al voltant del 95%. L'enquesta ha permès detectar alguns errors del disseny original que s'han anat corregint. Hi ha problemes de caire més estructural que tenen una solució difícil, com ara la manca d'espais per reunir-se els equips, instal·lacions insuficients (aules informàtiques sobresaturades o col·lapses a la xarxa), o plans d'estudis inadequats.

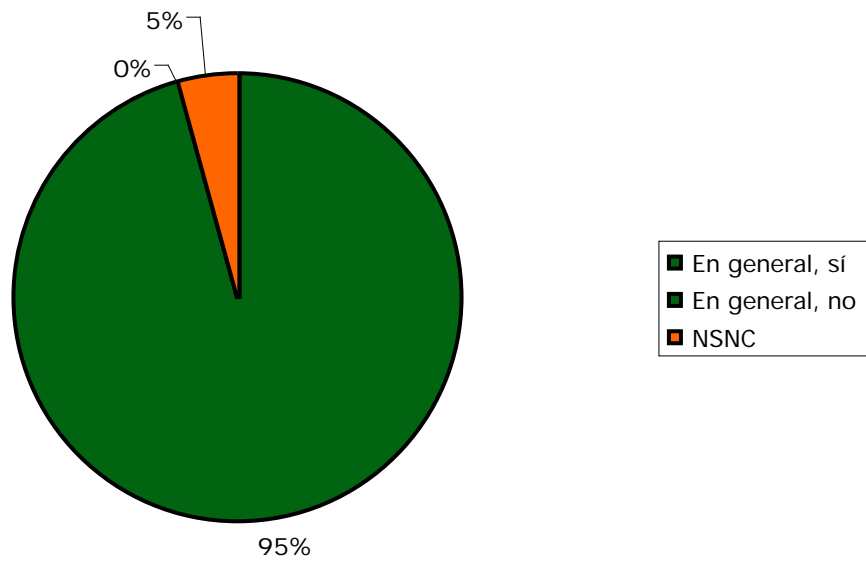

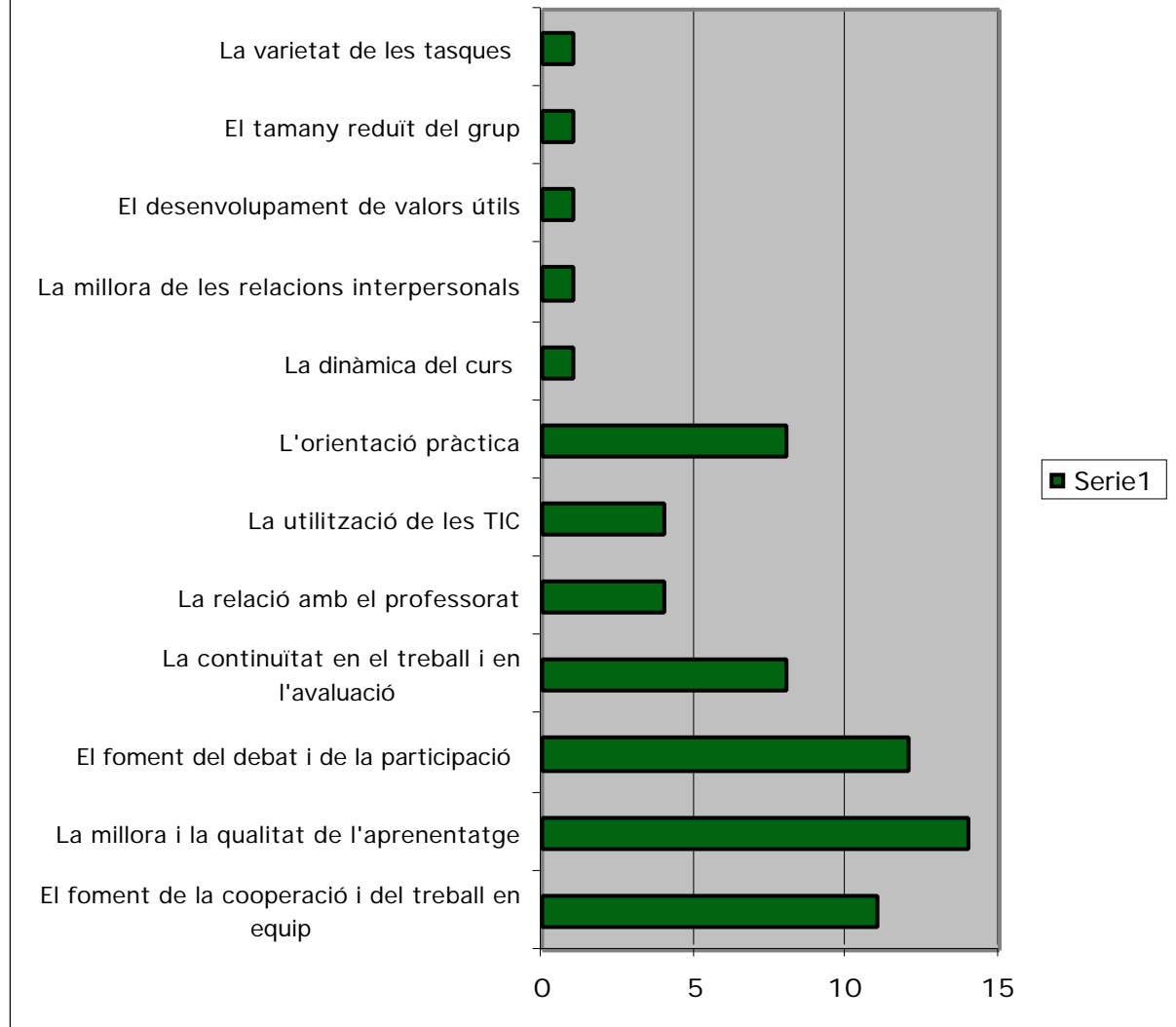
Motius de satisfacció

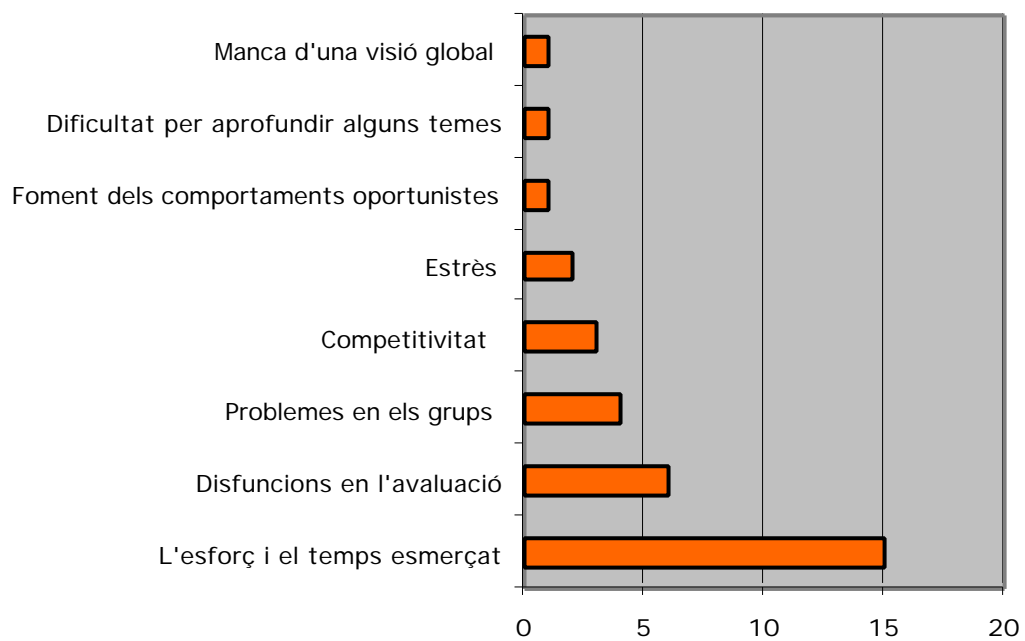
Resposta a les expectatives

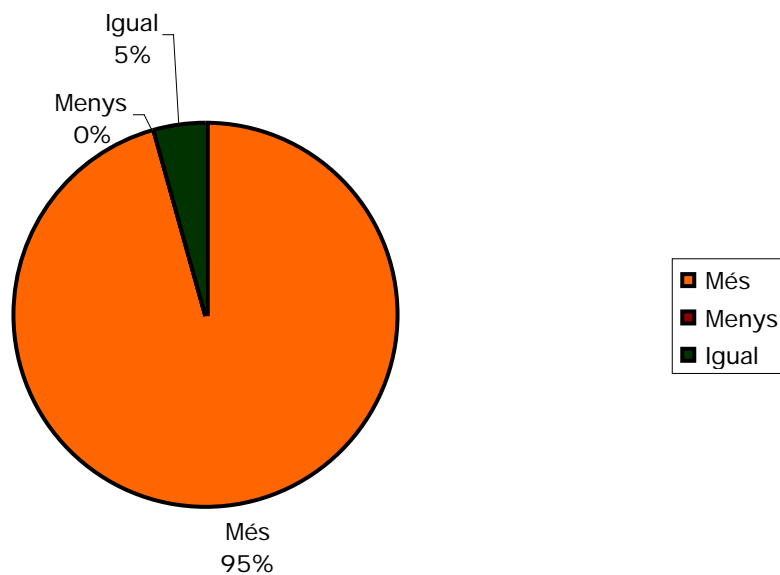
Aspectes més positius

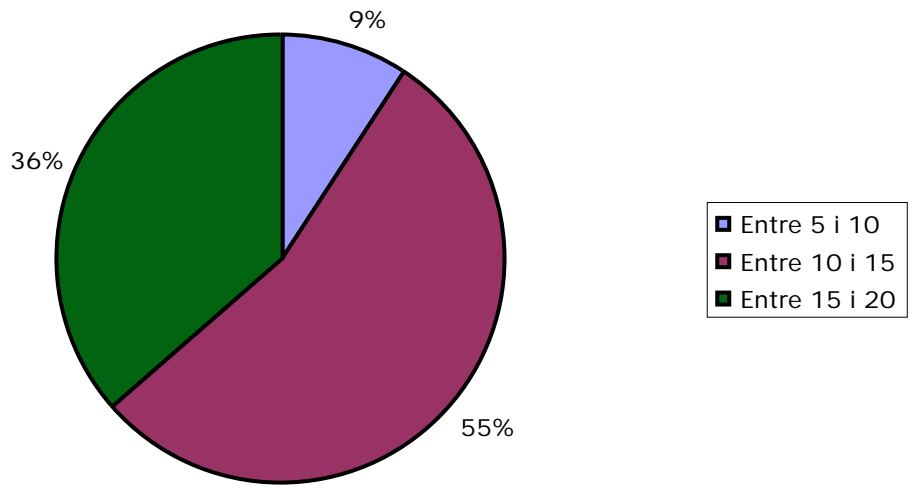
Aspectes més negatius

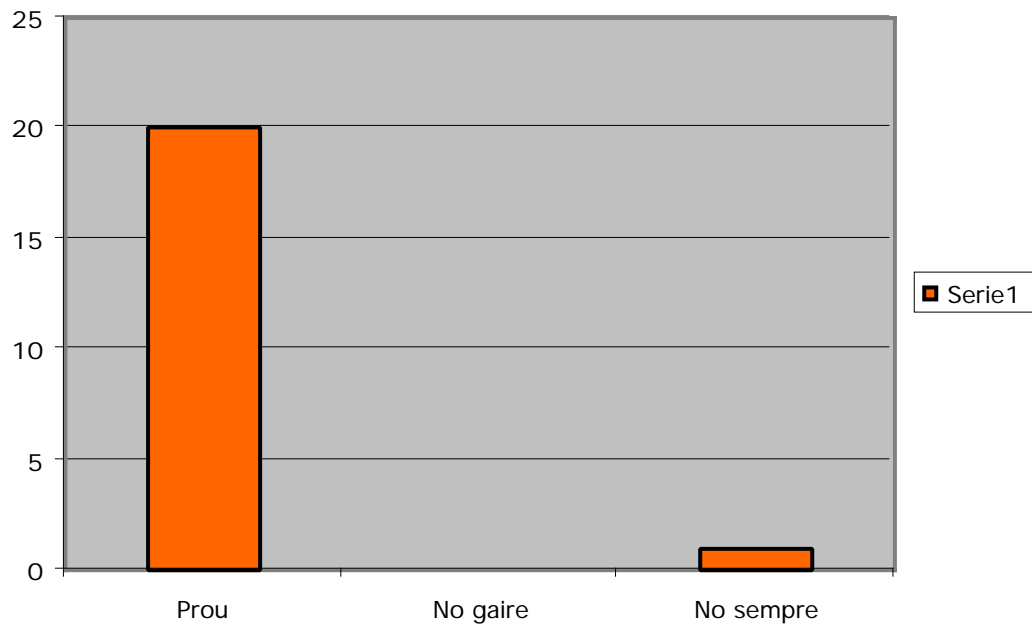
S'aprèn ...

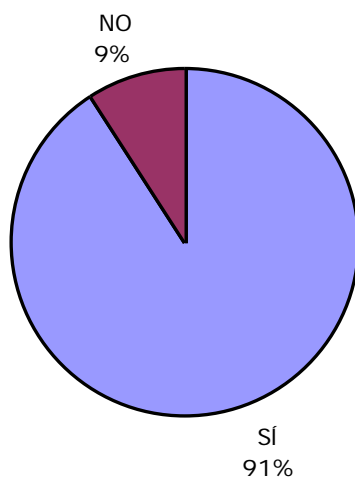
Hores esmerçades

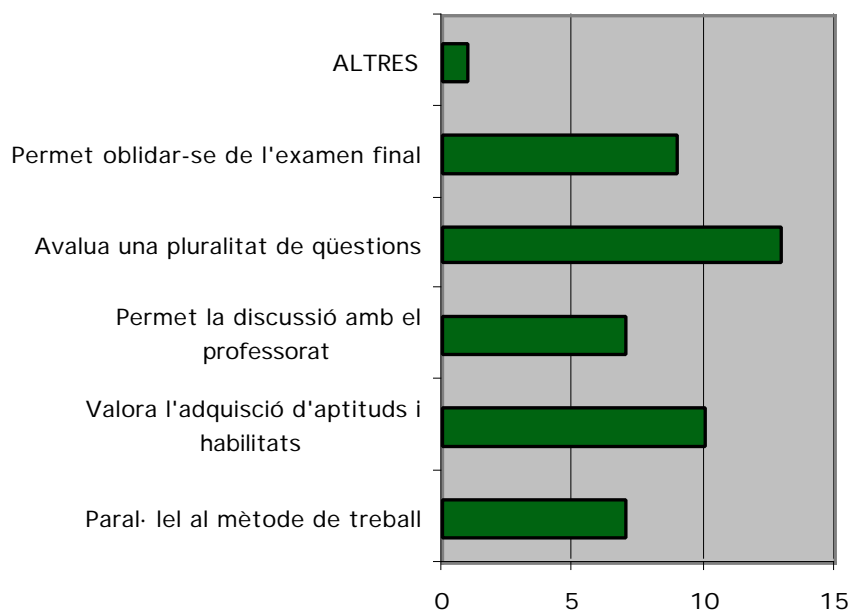
Compensa l'esforç?

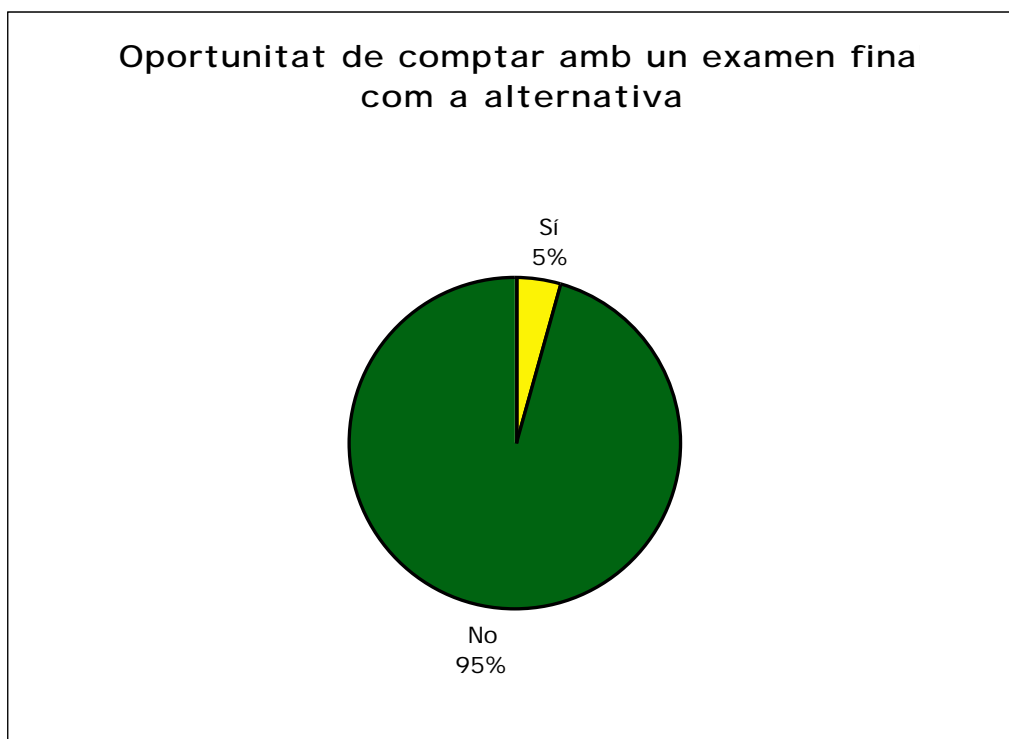
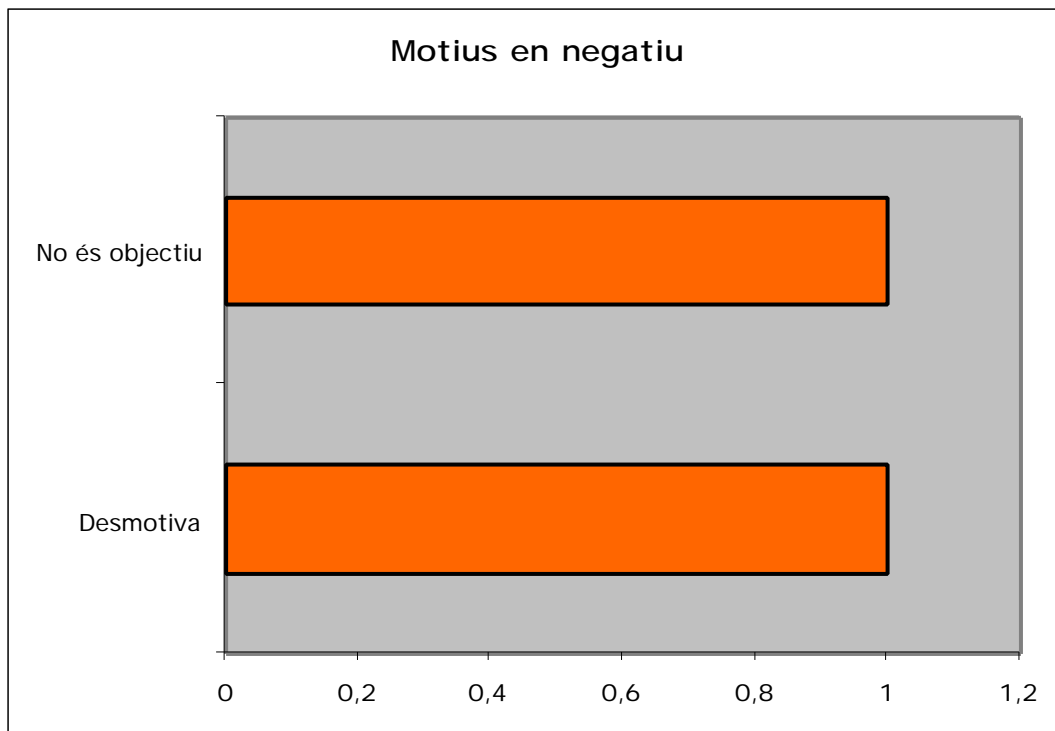

Contribució de l'avaluació a l'aprenentatg

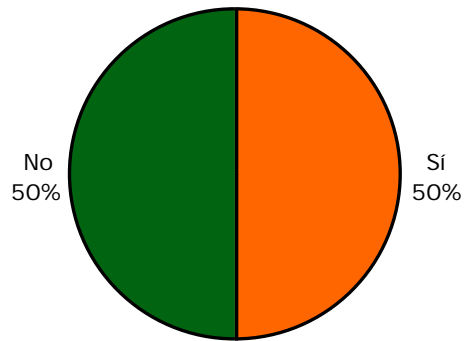

Motius en positiu

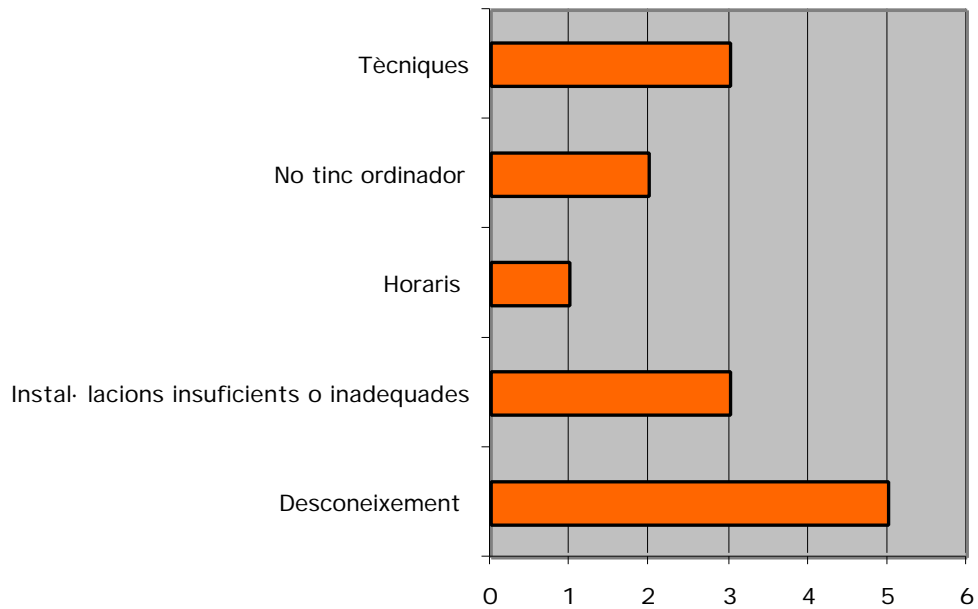

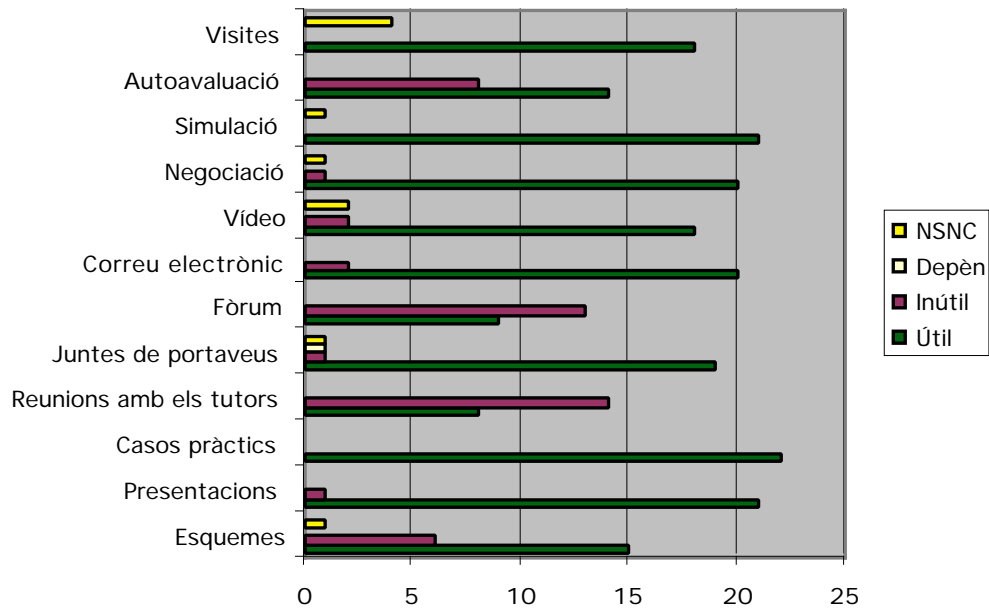
Dificultat d'accés a eines informàtiques

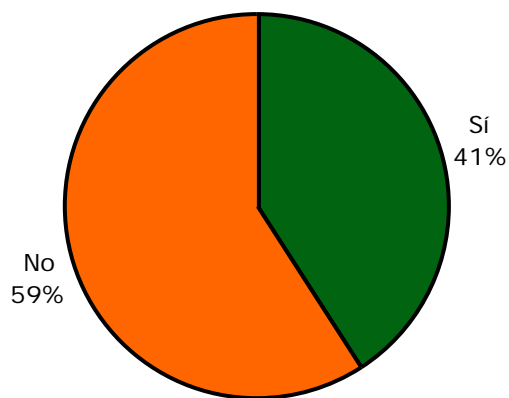
Motius de les dificultats

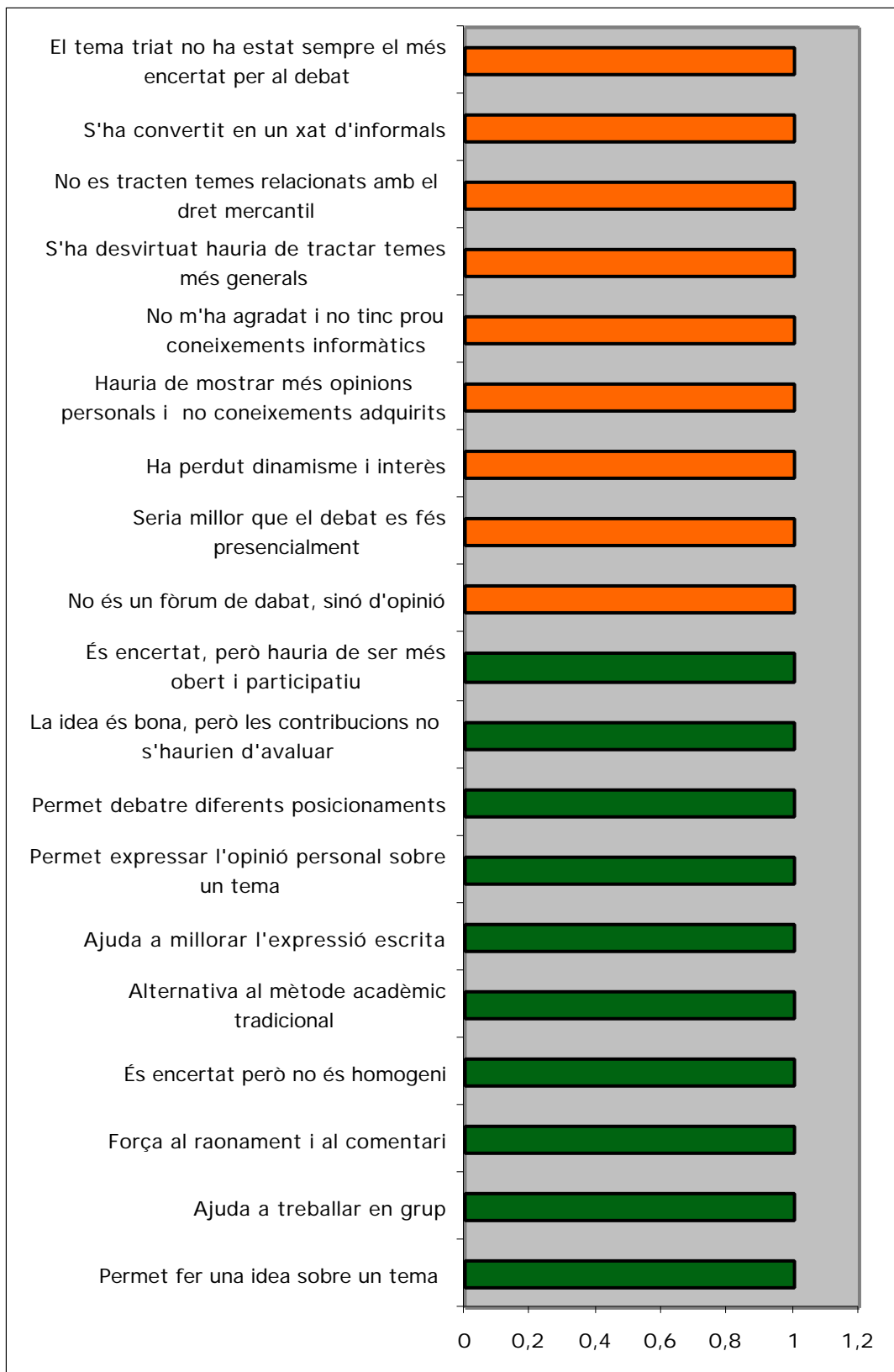

Utilitat de les eines d'aprenentatge

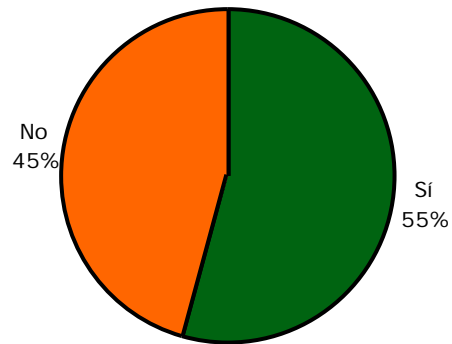

Encert del fòrum com a eina d'aprenentatge

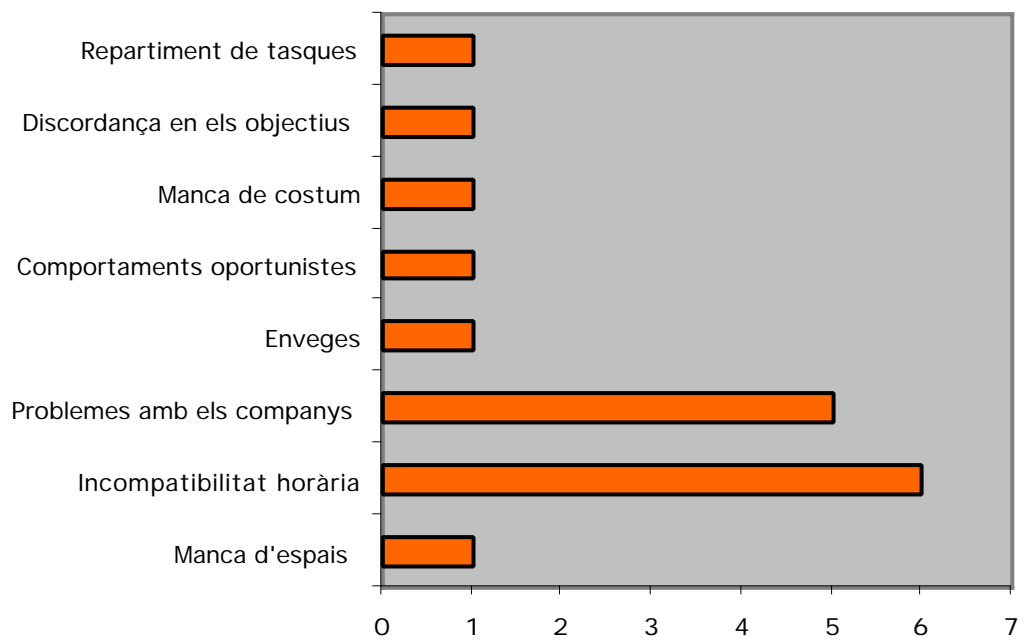

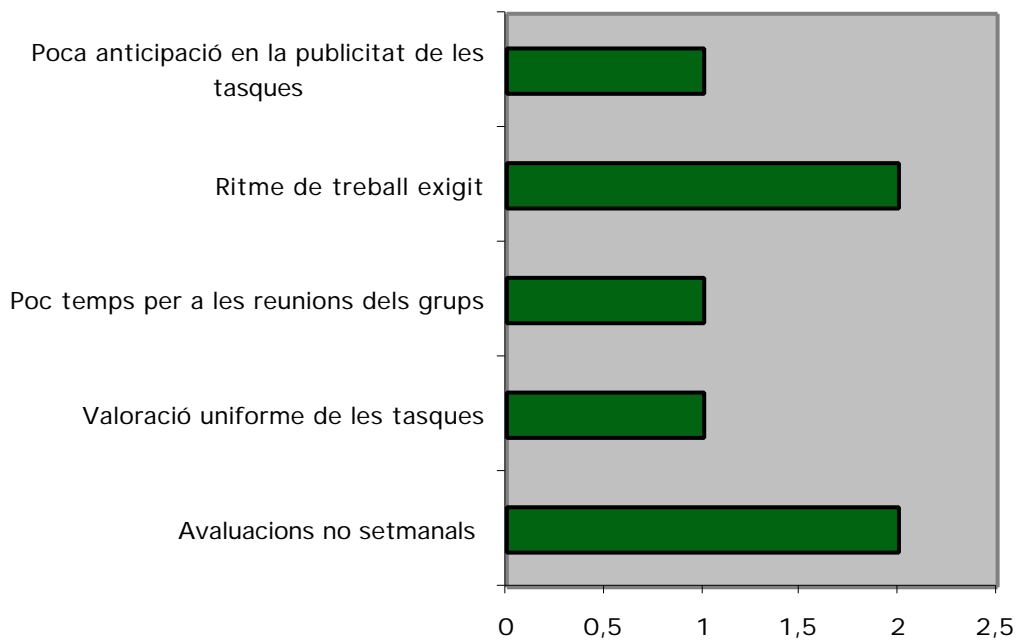
Dificultats per treballar en grup

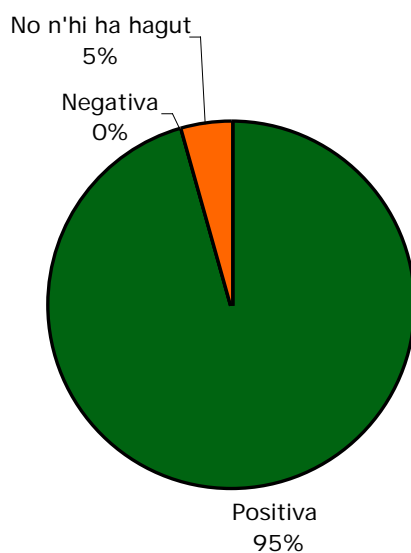
Motius

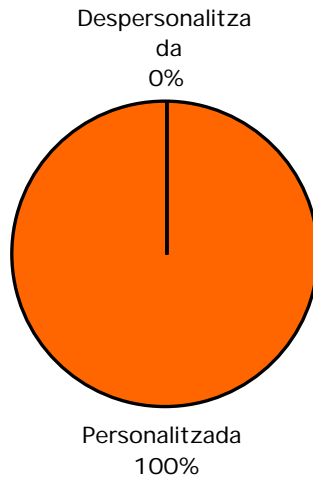
Defectes organitzatius

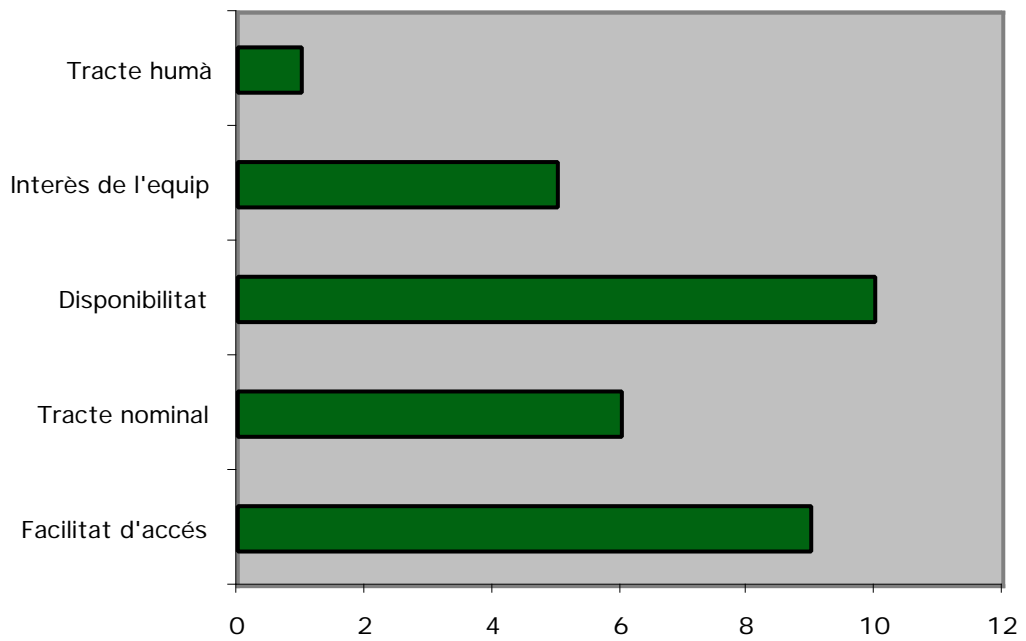
Relació amb l'equip docent

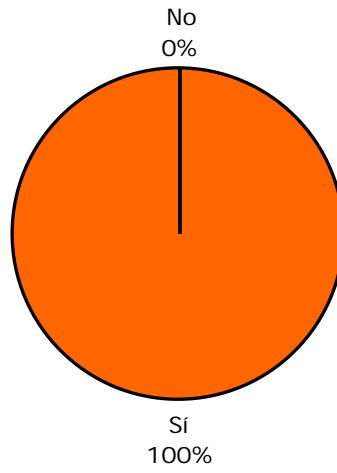
Caràcter de la relació

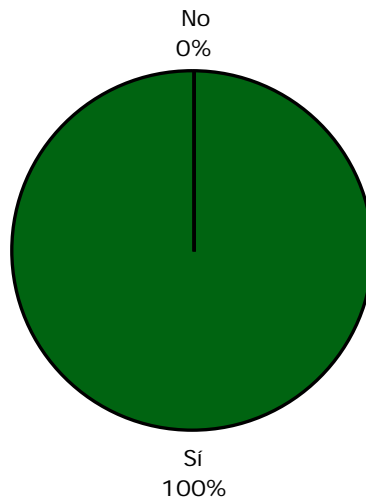
Motius

Contribució de la personalització en l millora de l'aprenentatge

Recomanaries l'experiència'

Motius

Perquè és una alternativa al sistema tradicional
Perquè afavoreix apropar la Universitat a la realitat
Perquè fa palesa la dificultat de treballar en conjunt amb altres persones
Perquè s'obvia l'estudi d'història poc aplicable i es potencia l'ús de les lleis
Perquè l'esforç ha valgut la pena
Perquè ajuda a organitzar-se la feina i a preparar una argumentació
Perquè s'aprèn sense haver de memoritzar
Perquè es treballa continuadament sense haver de fer un esforç final
Perquè s'aprèn a treballar en equip i a parlar en públic
Perquè fomenta les relacions de cooperació interpersonals
Perquè s'aprèn més
Perquè és més divertit
Perquè no hi ha examens
Perquè el tracte amb professors i companys és fantàstic
Perquè és millor
Perquè és el tipus d'ensenyament desitjat
Perquè és un sistema diferent i se n'aprèn molt, molt més
Perquè s'aprèn més i no hi ha examen final
Perquè és el sistema educatiu del futur
Perquè s'utilitzen noves eines
Perquè s'aprèn per la pràctica sense haver de memoritzar
Per la qualitat del professorat
Perquè és un nou mètode de treball
Perquè és gratificant
Perquè desperta l'interès per la matèria
Perquè és interessant

2. Informe dels avaluadors externs.

Durant el transcurs de les experiències s'ha convidat a assistir a les sessions a alguns professors de la mateixa disciplina i d'altres disciplines a fi que fornissin un informe amb una valoració, una crítica i possibles propostes que valdria la pena incorporar. Alguns dels comentaris realitzats han estat tinguts en compte en les edicions posteriors a la primera experiència.

Amb un any de diferència entre la primera i les successives experiències estem en condicions de concloure que el sistema, en conjunt, funciona prou correctament i amb un grau elevat de satisfacció tant per part dels alumnes com per part de l'equip docent, que tot i dedicar més esforços que en la metodologia tradicional d'ensenyament, considera que els resultats són altament positius. De la mateixa opinió en són els estudiants.

Avaluació de la innovació (memòria)

La planificació inicial del curs preveia l'observació de la realitat docent esdevinguda amb les innovacions introduïdes a l'ensenyament, així com la seva anàlisi posterior, per permetre'n una avaluació raonada. D'aquesta part del projecte se n'ha ocupat principalment el professorat novell

encarregat de les tutories i del suport general a la direcció, però ha comptat també amb la col·laboració externa i el comentari crític d'altres professors de la matèria --que no participaven directament al projecte-- i de la Facultat --companyans d'un primer postgrau d'innovació a la docència universitària de la Divisió II-- . Cal assenyalar també les observacions que va afavorir una sessió de discussió del professorat amb els alumnes, a mitjans de curs, i les que s'han produït entre d'altres docents de la matèria que se n'ocupaven al mateix temps amb una perspectiva més tradicional.

Del conjut de les activitats i tasques desenvolupades per a introduir les diferents innovacions que s'havien previst, i han estat dutes finalment a terme, hom a recollit sistemàticament informació mitjançant els següents instruments:

- diaris de les sessions pràctiques amb tots els alumnes;
- diaris de les tutories amb cada grup d'alumnes;
- fitxes d'observació externa de les sessions pràctiques;
- diaris d'observació externa de les tutories;
- portafolis dels grups d'alumnes;
- portafolis dels professors de tutoria;
- enquesta final del alumnes sobre el desenvolupament del curs.

Els resultats que anava proporcionant gradualment aquesta informació han permès comprovar assoliments i mancances del disseny inicial del projecte, part del qual ha estat adaptat durant el curs, part no ha arribat a desenvolupar-se i part caldrà modificar-lo en una nova ocasió. En general, la impressió subjectiva dels participants, tant professors com alumnes, sembla molt positiva i engrescada en allò que fa referència a l'ensenyament i la formació que es perseguia i s'esperava. Queden per resoldre, però, problemes de coordinació dins el curriculum, en relació amb d'altres assignatures i també en la sel·lecció dels continguts de què sembla possible ocupar-se amb la major intensitat que les innovacions proposades suposen, sense oblidar les dificultats d'introduir-les en la infraestructura actual dels estudis de dret al Departament i la Facultat.

Concretament, el procés d'observació i avaluació paral·lel al desenvolupament del curs ha permès apuntar:

1. El sistema és molt exigent en la formació prèvia i la preparació que demana dels alumnes, que diuen no comptar amb una introducció o guia suficient, prèvia a les tasques que se'ls encomanen. Per a properes ocasions, es planteja dedicar més atenció a la confecció del "multimèdia", que no definia prou el seu paper de substitut d'altres lectures o indicació --precisament-- de les necessàries.
2. L'ordenació i sel·lecció de la matèria en els casos successius facilita el seu lligam continu, i el contacte amb d'altres assignatures, tot i que això últim pot ser més propi de la matèria --molt connectada amb el dret general d'obligacions i de béns-- que no d'una específica intenció del projecte.
3. Els debats i exposicions a les sessions pràctiques, fonamentats en el treball previ que els cal als alumnes, s'esdevenen espontàniament i participativa, tot i que l'èxit observat sembla tenir molt a veure amb l'encert i la cura en la direcció i supervisió del professor.
4. La naturalitat i fluïdesa proporcionada a les sessions pràctiques i les tutories pels professors sembla haver determinat en una mesura important la motivació que benclarament s'hi observa en els alumnes.
5. Els alumnes mantenen un cert desencís o recança envers la solució dels casos pràctics --i no tant dels problemes conceptuals i d'argumentació que plantejen--, a la que duen a dedicar la major part del temps de les tutories. Per a propers cursos, sembla oportú assenyalar des d'un principi la vocació problemàtica del casos, però també proposar-hi l'elaboració d'arguments a favor d'una o altra posició --segons uns o altres aspectes de la matèria--, més que no formular preguntes sobre la posició més encertada --en relació a una o altra qüestió--, com s'ha fet fins ara.
6. En un principi s'havia programat una prova objectiva per sel·lecció de respostes que no va dur-se a terme per problemes tècnics, però que plantejava també una qüestió de coherència amb el tipus de procés formatiu que el projecte proposa, i havia despertat excessiva inquietud entre els alumnes.

7. La infraestructura disponible ha fet difícil l'aprofitament i a vegades l'accés dels alumnes a tots els instruments tecnològics que s'havien preparat. Abans de fer-ne dependre l'èxit futur d'altres experiències semblants, caldria valorar aquí la composició socio-econòmica majoritària de l'alumnat a la Facultat i l'existència de serveis universitaris adients i prou dotats.

8. La multiplicitat de tasques i la complexitat organitzativa del projecte ha provocat disfuncions i malentesos en el desenvolupament del curs, a més d'una càrrega suplementària no sempre possible del personal d'administració i serveis del Departament. En una altra ocasió, caldria preveure amb temps els espais de què serà necessari disposar, i establir una via de comunicació eficaç dels canvis inevitables d'horaris, aules, etc. L'experiència demostra també la importància de coordinar les tasques a emprendre i el suport de personal administratiu amb què hom comptarà.

9. La dedicació exigida pel l'enfocament del projecte ha provocat desequilibris considerables en la que els alumnes han pogut esmerçar per a d'altres assignatures, i la pluralitat d'instruments d'estudi s'ha viscut com una exigència afegida de més i més treball. Sembla raonable, si més no, mesurar la feina que efectivament han de suposar als alumnes les diferents tasques programades, atenent la resta de la seva càrrega curricular.

10. Concretament, cal mencionar les dificultats que ha suposat als alumnes una programació d'activitats en un horari diferent --i no sols més estens-- del que l'assignatura tenia previst a la guia de l'estudiant. Per al conjunt de qüestions semblants, pot resultar necessari advertir a la guia de l'especialitat amb què hom dotarà el curs, encara que basti remetre-ho a un acord amb el professor a començament de curs.

11. Els canvis de grup que ha provocat el caràcter voluntari de la innovació, de la que n'és element essencial, no havien estat previstos i potser hauria calgut pactar-los amb la resta de professorat, que n'ha rebut les conseqüències sense esperar-les i amb certa sorpresa.

12. En general, hom observa cert problema de cultura universitària en els estudiants, als que es volen proposar innovacions en un últim curs dels estudis de dret sense les expectatives que ho facilitarien, però també una direcció de les preocupacions del professorat envers la innovació en ella mateixa considerada i la seva vessant tecnològica, que pot fer-ne oblidar l'objectiu formador i les seves exigències en aquest sentit. La pròpia realització del projecte, la promoció de què sigui objecte i la reflexió que conté i a què pretén donar peu, emperó, semblen instruments convenients per a superar aquests extrems.

3. Memòria docent

Com a resultat de l'experiència duta a terme hem confegit una memòria amb una estructura similar a la comunicació present, on exposem els objectius que ens havíem proposat, les activitats que hem realitzat i els resultats de les enquestes i els informes dels avaluadors externs. Aquesta memòria l'hem impresa en format pdf i l'hem penjat al dossier electrònic. També n'hem fet alguns exemplars en suport paper.

Posteriorment hem pensat que la memòria docent (juntament amb altres materials) podia ser un bon instrument d'avaluació si es proposés de fer de forma generalitzada a tot el professorat. Aquesta memòria hauria de ser sotmesa a una auditoria educativa externa i independent que fés la feina de comprovar els punts forts i febles de l'activitat duta a terme pels docents.

III. Objectius

Els objectius que es pretenen assolir són els següents i en bona mesura els resultats obtinguts responen a les expectatives que han generat tant als estudiants com als membres de l'equip docent:

- ❑ Despertar l'interès per la matèria
- ❑ Incentivar l'estudi
- ❑ Incrementar la qualitat de l'aprenentatge
- ❑ Fomentar el debat, l'exposició oral i l'argumentació.
- ❑ Potenciar les habilitats individuals dels estudiants
- ❑ Contextualitzar l'objecte de l'estudi
- ❑ Ensinistrament en les tècniques de solució de problemes, inclosa la negociació i la simulació.
- ❑ Potenciar l'ús de les tecnologies de la informació
- ❑ Personalització de l'aprenentatge, mitjançant una millora de les relacions entre els alumnes i l'equip docent.

IV. Conclusions

- Millora de la qualitat. Un elevat percentatge dels estudiants que han seguit aquest sistema de docència (un 95%) opinen que se n'aprèn més, tot i que suposa un esforç addicional de dedicació a l'estudi.
- Personalització. Més o menys el mateix percentatge opina que la relació personal amb l'equip docent (directament o via e-mail) ha contribuït decisivament a millorar la seva predisposició a l'estudi.
- Millora del rendiment. Els resultats obtinguts pels alumnes mitjançant un sistema de treball continuat i personalitzat han estat superiors als que, com a mitjana, havien obtingut aquests mateixos alumnes en el sistema tradicional.
- Aprofitament racional de les habilitats dels alumnes. El sistema ajuda als alumnes a descobrir les seves pròpies aptituds i a desenvolupar les seves capacitats. L'èxit del sistema es basa en precisament en l'aprofitament racional d'aquests recursos. Mitjançant l'increment de les seves habilitats, els estudiants incrementen també el grau de seguretat i de confiança en els seus coneixements i alhora els incentiva a adquirir-ne de nous.
- Equilibri entre rivalitat i cooperació. El treball en equips potencia les relacions de col·laboració al si de l'equip, i alhora fomenta una sana rivalitat entre els diferents equips en què està dividit el grup. Els alumnes afirmen que no estan acostumats a treballar en grup i que això, de vegades, els ha causat problemes. Això no obstant tots afirmen que se n'han sortit prou bé i que han travat amistat o relació amb persones que compartien aula des del primer any, però amb les quals no havien parlat mai.
- Defectes. S'han detectat defectes deguts a una manca d'infraestructures adequades (tamany de les aules, mobiliari, equipament, espais per treballar) que dificulten el rendiment òptim del sistema. També hi ha hagut problemes derivats de la coordinació amb els horaris i de compatibilitat amb el calendari de les altres assignatures, que segueixen la metodologia d'ensenyament tradicional.